

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

LOP.410.010.05.2023

Pan
Rafał Kotarski
Burmistrz Gorzowa Śląskiego
Urząd Miejski
w Gorzowie Śląskim
ul. Wojska Polskiego 15
46-310 Gorzów Śląski

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/039 - Działania organów administracji publicznej na rzecz zapobiegania powstawaniu odpadów i zapewnienia recyklingu

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Gorzowie Śląskim ¹ ul. Wojska Polskiego 15, 46-310 Gorzów Śląski
Kierownik jednostki kontrolowanej	Rafał Kotarski, Burmistrz Gorzowa Śląskiego ² , od 28 lipca 2021 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: Mariusz Nieckarz, p.o. Burmistrz Gorzowa Śląskiego, od 10 maja 2021 r. Artur Tomala, Burmistrz Gorzowa Śląskiego, od 2002 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Warunki prawne, organizacyjne i informacyjne w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz zapewnienia ich recyklingu 2. Nadzór nad realizacją działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz ich recyklingu 3. Finansowanie działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów i zapewnienia recyklingu
Okres objęty kontrolą	od 1 stycznia 2018 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych, z wykorzystaniem dowodów sporządzanych przed lub po tym okresie
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontrolerzy	1. Miron Rokujżo, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOP/63/2023 z 30 maja 2023 r. 2. Agnieszka Haba, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOP/65/2023 z 30 maja 2023 r. 3. Wojciech Jarzyna, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOP/76/2023 z 23 sierpnia 2023 r.

(akta kontroli str. 1-6)

¹ Dalej Urząd lub jednostka kontrolowana.

² Dalej Burmistrz.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia działania kontrolowanej jednostki, w zakresie realizacji działań na rzecz zapobiegania powstawaniu odpadów oraz ich recyklingu, jak również pełnienia nadzoru nad tymi zadaniami.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Urząd nie był przygotowany organizacyjnie do realizacji zadań objętych kontrolą. Do 31 października 2022 r. nie zapewniono bowiem zasobów kadrowych niezbędnych do rzetelnej realizacji obowiązków z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi. Dopiero od 1 listopada 2022 r. zasoby te zostały zwiększone do stanu umożliwiającego – w ocenie Najwyższej Izby Kontroli – bieżącą realizację zadań, jednak nadal występowały problemy ze skutecznym usuwaniem skutków wszystkich wcześniejszych zaniedbań. W Urzędzie nie dochowano także standardów kontroli zarządczej poprzez nieuwzględnienie zadań związanych z prowadzeniem punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych⁵ i punktu rzeczy używanych⁶ w zakresach obowiązków pracowników. Uchybiono też obowiązkowi sporządzania i udostępniania na stronie Biuletynu Informacji Publicznej⁷ części analiz stanu gospodarki odpadami komunalnymi i nie dotrzymano terminu dostosowania Regulaminu utrzymania czystości i porządku do zmiany ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁸.

Urząd nierzetelnie, nieskutecznie i/lub z naruszeniem przepisów sprawował nadzór nad działaniami uczestników systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w Gminie. Do 16 lipca 2023 r., z naruszeniem przepisów ucpg, nie przeprowadzano kontroli w stosunku do podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości. Nie przeprowadzono też ani jednej kontroli wykonywania usługi bieżącej obsługi PSZOK, w trybie przewidzianym w umowie, i nie egzekwowano od wykonawcy należytej realizacji obowiązków. W latach 2018-2020 nie planowano i nie przeprowadzano również kontroli przestrzegania i stosowania ucpg przez właścicieli nieruchomości.

Wbrew wymogom określonym w przepisach ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach⁹ jednostka kontrolowana nie prowadziła ewidencji odpadów przyjmowanych przez PSZOK¹⁰, przez co nie posiadała informacji o faktycznej ilości zgromadzonych w nim odpadów i pozbawiona była środków nadzoru w zakresie przyjmowania i odbierania odpadów z PSZOK. Brak tej ewidencji wpływał także na rzetelność sprawozdań z gospodarki odpadami, w których zamiast – wymaganych przepisami – rodzaju i ilości odpadów zebranych przez PSZOK podawano dane o odpadach z niego odebranych.

Zaniedbania w nadzorze skutkowały wieloma innymi nieprawidłowościami, w tym licznymi przypadkami stosowania pojemników na odpady oznaczonych niezgodnie z przepisami, brakiem informacji¹¹ w związku z prowadzonym monitoringiem wizyjnym na terenie PSZOK, naruszeniami warunków przechowywania odpadów na

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej PSZOK.

⁶ Dalej PRU.

⁷ Dalej BIP.

⁸ Dz. U. z 2022 r., poz. 2519 ze zm., dalej ucpg.

⁹ Dz. U. z 2022 r., poz. 699 ze zm., dalej ustawa o odpadach.

¹⁰ Sporządzane formularze przekazania odpadów nie mogły zastąpić wymaganej ewidencji elektronicznej, a ponadto były niekompletne i wypełnione nierzetelnie, a dane w nich zawarte nie były usystematyzowane. Z tych powodów nie nadawały się do realizacji nadzoru nad działalnością PSZOK.

¹¹ Wymaganych z mocy art. 13 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, ze zm., dalej RODO.

PSZOK, niezgodnym z przeznaczeniem użytkowaniem PRU i niezapewnieniem do 19 września 2022 r. legalizacji wagi samochodowej do pomiaru ilości odpadów przyjmowanych przez PSZOK. Ponadto kontrolowana jednostka nie zapewniła w 2020 i 2022 roku wymaganego ustawowo poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych.

W okresie objętym kontrolą część z tych uchybień została we własnym zakresie prawidłowo zidentyfikowana i usunięta przez jednostkę kontrolowaną (m.in.: od 1 listopada 2022 r. zwiększono zasoby kadrowe do zadań z zakresu gospodarki odpadami, z zachowaniem terminu sporządzono i udostępniono w BIP analizy stanu gospodarki odpadami, 17 lipca 2023 r. przeprowadzono kontrolę podmiotu odbierającego odpady, od 28 grudnia 2021 r. przeprowadzano kontrole właścicieli nieruchomości, od 20 września 2022 r. zapewniono legalizację wagi w PSZOK), niemniej jednak przez większość tego okresu utrzymywały się stany nieprawidłowe, które przesądziły o negatywnej ocenie ogólnej.

Kontrolowana jednostka w sposób rzetelny prowadziła kampanię informacyjno-edukacyjną z zakresu zapobiegania powstawaniu odpadów komunalnych i ich recyklingu, jednakże w ograniczonym stopniu czynione były starania o pozyskanie środków zewnętrznych w celu wzmożenia takich działań.

W Urzędzie prawidłowo zorganizowano również system finansowania gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym zgodnie z obowiązującymi przepisami ustalano stawki opłaty oraz gromadzono i wydatkowano środki pochodzące z opłat od właścicieli nieruchomości. W okresie objętym kontrolą nie podejmowano jednak działań mających na celu wykorzystanie odpadów komunalnych jako surowców wtórnych, niekonwencyjnego źródła energii lub wdrażanie innych podobnych technologii, co mogłoby przyczynić się do ograniczenia kosztów gospodarowania odpadami komunalnymi.

Z powodu liczby i istotności stwierdzonych nieprawidłowości aspekty pozytywne skontrolowanej działalności nie wpłynęły na zmianę oceny ogólnej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej¹² kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Warunki prawne, organizacyjne i informacyjne w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz zapewnienia ich recyklingu

Opis stanu faktycznego

1.1. W strukturze organizacyjnej Urzędu od 1 sierpnia 2022 r. wyodrębniono Referat Spraw Obywatelskich i Ochrony Środowiska¹³, do którego należało m.in. wykonywanie zadań z zakresu utrzymania czystości i porządku, w tym spraw związanych z segregacją odpadów i nadzorem nad ich składowaniem i utylizacją. Zadania związane z przyjmowaniem deklaracji o wysokości opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi i rozliczeniami finansowymi z tego tytułu były realizowane przez Referat Finansowy¹⁴. We wcześniejszym okresie struktura organizacyjna Urzędu ulegała zmianom, w wyniku których sprawy będące przedmiotem kontroli należały do innych komórek organizacyjnych¹⁵.

(akta kontroli str. 14-83)

1.2. W okresie objętym kontrolą zadania w sprawach dotyczących gospodarki odpadami przypisane były jednemu albo dwóm pracownikom¹⁶. W określonych w formie pisemnej zakresach czynności Kierownika Referatu (od 1 sierpnia 2022 r.) oraz Podinspektora / Inspektorowi ds. odpadów komunalnych¹⁷ (od 30 czerwca 2023 r.) uwzględniono obowiązki związane z gospodarowaniem odpadami, w tym m.in.: przygotowanie i nadzorowanie kampanii informacyjnej, inicjowanie działań mających na celu wykorzystanie odpadów komunalnych jako surowców wtórnych, niekonwencjonalnego źródła energii lub wdrażanie innych podobnych technologii, przeprowadzanie kontroli gospodarowania odpadami, nadzór nad realizacją zleconego zadania odbioru i zagospodarowania odpadów, prowadzenie dokumentacji w systemie Baza Danych o Odpadach¹⁸, nadzorowanie PSZOK, sporządzanie sprawozdań i analiz wynikających z ucpg. Kierownik Referatu realizowała równolegle obowiązki z innych dziedzin działalności Urzędu, takich jak ewidencja ludności czy gospodarka wodno-ściekowa. Dodatkowo Podinspektor ds. księgowości budżetowej odpowiadała (od 1 sierpnia 2022 r.) za przyjmowanie deklaracji o wysokości opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi i rozliczenia finansowe z tego tytułu, a Sekretarz Gminy zajmował się przygotowaniem i przeprowadzeniem zamówień publicznych w przedmiocie odbioru odpadów.

(akta kontroli str. 85-115, 1138-1440)

¹² Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹³ Dalej Referat.

¹⁴ Zgodnie z Regulaminami organizacyjnymi Urzędu przyjętymi Zarządzeniami Burmistrza Nr 0050.146.2022 z 1 sierpnia 2022 r. (obowiązującym do 7 maja 2023 r.) oraz Nr 0050.60.2023 z 8 maja 2023 r. (obowiązującym do zakończenia czynności kontrolnych w jednostce kontrolowanej).

¹⁵ Były to: Referat Bezpieczeństwa i Ochrony Środowiska (od 1 grudnia 2021 r.); 2/ Referat Gospodarki Komunalnej (od 1 marca 2021 r.); 3/ Referat Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska (od 1 marca 2020 r.); 4/ Referat Inwestycji, Zamówień Publicznych i Ochrony Środowiska (od 1 kwietnia 2015 r.).

¹⁶ Jeden pracownik w okresie: od 1 stycznia 2018 r. do 30 października 2021 r., od 1 listopada 2021 r. do 31 października 2022 r.; dwóch pracowników w okresie: od 1 do 30 listopada 2021 r. i od 1 listopada 2022 r. do zakończenia czynności kontrolnych.

¹⁷ Dalej Inspektor. Od listopada 2022 r. pracownik ten wykonywał doraźnie niektóre zadania z zakresu gospodarki odpadami na polecenie Burmistrza lub Kierownika Referatu – m.in. sporządzanie sprawozdań z realizacji zadań gospodarowania odpadami komunalnymi.

¹⁸ Baza danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami, o której mowa w art. 79 ust. 1 i nast. ustawy o odpadach, dalej BDO.

Kierownik Referatu i Inspektor oraz uprzednio zajmujący się przedmiotowymi zadaniami byli Inspektor ds. gospodarki odpadami i Kierownik Referatu Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska posiadali wykształcenie adekwatne do zajmowanych stanowisk – wyższe magisterskie na kierunku ochrona środowiska, a Kierownik Referatu ukończyła ponadto studia podyplomowe na kierunku administracja publiczna. Były Inspektor w styczniu 2022 r. odbył szkolenie z obsługi systemu BDO. Obecnemu Inspektorowi, do daty zakończenia czynności kontrolnych, nie zapewniono szkolenia z zakresu przypisanych obowiązków – wymagane kwalifikacje nabywał w ramach samokształcenia i wdrożenia do pracy pod nadzorem Kierownika Referatu.

(akta kontroli str. 116-124)

Liczba pracowników (etatów) zaangażowanych w Urzędzie do prowadzenia spraw związanych z gospodarką odpadami – do 31 października 2022 r. – była niewystarczająca względem ilości obowiązków. Ponadto w zakresach czynności pracowników – od 1 kwietnia 2019 r.¹⁹ do zakończenia czynności kontrolnych – nie zostały uwzględnione zadania związane prowadzeniem PSZOK. Powyższe zagadnienia opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 85-115, 1138-1440)

1.3. W latach 2018-2023 (do zakończenia czynności kontrolnych) w Gminie, co do zasady, obowiązywały aktualne regulaminy utrzymania czystości i porządku²⁰, które odpowiadały wymogom wynikającym z ucpg oraz Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028²¹. Wyjątkiem było przekroczenie o 46 dni (licząc do wejścia uchwały w życie) terminu dostosowania Regulaminu do przepisów ucpg znowelizowanych ustawą 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw²², co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 125-142, 287-288, 323-331)

1.4. W regulaminach utrzymania czystości i porządku, obowiązujących na terenie Gminy w okresie objętym kontrolą, określono wymagania w zakresie selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych oraz działania na rzecz zapobiegania ich powstawaniu. Stosownie do wymogów wynikających z art. 4 ucpg, w szczególności zobowiązano właścicieli nieruchomości do selektywnego zbierania frakcji odpadów komunalnych (papier, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe i metal, szkło, odpady ulegające biodegradacji, odpady komunalne pozostałe po segregacji). Określono też rodzaj i pojemności pojemników i kontenerów do zbierania odpadów komunalnych, a także warunki rozmieszczenia oraz utrzymywania ich w odpowiednim stanie sanitarnym i technicznym. Regulaminy były zgodne z przepisami w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów²³.

(akta kontroli str. 125-142, 287-288, 323-331)

¹⁹ Rozpoczęcie działalności PSZOK przy ul. Adama Mickiewicza 16 w Gorzowie Śląskim.

²⁰ Uchwała Nr V/34/2019 Rady Miejskiej Gorzowa Śląskiego z dnia 30 czerwca 2019 r. w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Gorzów Śląski (zmieniona uchwałą Nr XXIV/189/2021 z dnia 27 stycznia 2021 r.) – dalej Regulamin oraz poprzedzającą ją uchwałą Nr XXXV/241/2017 z dnia 25 października 2017 r. o tym samym tytule.

²¹ Stanowiącym załącznik do uchwały nr XXVII/306/2017 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 marca 2017 r. Dalej: WPGO.

²² Dz. U. z 2019 r. poz. 1579, ze zm. Dalej ustawa zmieniająca ucpg.

²³ Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów (Dz. U. z 2019 r. poz. 2028) oraz zastępujące je Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 10 maja 2021 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów (Dz. U. z 2021 r. poz. 906), dalej rozporządzenie w sprawie selektywnego zbierania odpadów.

W Regulaminach nie uwzględniono możliwości tworzenia przez Gminę punktów napraw i ponownego użycia produktów, o których mowa w art. 3 ust. 2 pkt. 6a ucpg, nie ustalono zasad dotyczących kompostowania bioodpadów stanowiących odpady komunalne w kompostownikach przydomowych na terenie nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi oraz nie określono osobnych warunków selektywnego zbierania odpadów przez osoby niepełnosprawne, o których mowa w art. 4 ust. 2a pkt. 3 ucpg. Burmistrz oraz Zastępca Burmistrza wyjaśnili, że *aktualny regulamin utrzymania czystości i porządku w gminie obowiązuje od 1 kwietnia 2019 r. Obecnie jesteśmy w trakcie procedowania nowego regulaminu utrzymania czystości i porządku w gminie, uwagi te zostaną w nim uwzględnione.*

(akta kontroli str. 125-142, 287-288, 323-331, 1435-1440)

W odrębnych od regulaminów utrzymania czystości i porządku uchwałach²⁴ ustanowiono zwolnienia dla właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi kompostujących bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostownikach przydomowych. Zwolnienie to od 1 marca 2021 r. stanowiło iloczyn dwóch złotych oraz liczby osób zamieszkujących nieruchomość (dla gospodarstw domowych jedno i dwuosobowych) albo iloczyn pięciu złotych i liczby gospodarstw domowych (w przypadku gospodarstw domowych złożonych z trzech lub więcej osób), a w okresie od 1 marca 2020 r. do 28 lutego 2021 r. wynosiło dla gospodarstw jednoosobowych trzy złote (przy zagospodarowaniu we własnym zakresie bioodpadów) albo pięć złotych (przy zagospodarowaniu we własnym zakresie bioodpadów i papieru) oraz trzy i 16, dwa i siedem, trzy i sześć złotych – odpowiednio dla gospodarstw liczących od dwóch do czterech, od pięciu do sześciu oraz siedmiu i więcej osób. Uchwały w sprawie opłat nie przewidywały ulg dla rodzin wielodzietnych czy też ze względu na kryterium dochodowe. Przyjęty sposób obliczania opłaty był preferencyjny dla większych gospodarstw domowych, ale wyłącznie zamieszkujących budynki jednorodzinne. W 2023 r. (do zakończenia czynności kontrolnych) w ich przypadku maksymalna opłata wynosiła 115 zł bez względu na liczbę mieszkańców, podczas gdy stawka od osoby – mająca zastosowanie dla gospodarstw jedno i dwuosobowych oraz zamieszkujących w zabudowie wielorodzinnej – wynosiła 36 zł.

(akta kontroli str. 156-158, 291-301)

1.5. W regulaminach utrzymania czystości i porządku oraz w uchwałach w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów²⁵, określono zasady przyjmowania odpadów przez PSZOK, wskazując m.in., że:

- a/ odpady komunalne dostarczane do PSZOK przyjmowane są nieodpłatnie w ramach pobranej opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi wyłącznie od właścicieli nieruchomości położonych w gminie Gorzów Śląski i gminie Radłów;
- b/ do PSZOK przyjmowane są wyłącznie odpady dostarczone w sposób umożliwiający ich selektywne odbieranie;
- c/ przyjęcia odpadów komunalnych dokonuje upoważniony pracownik po uzyskaniu od przekazującego odpady informacji o adresie nieruchomości, na której odpady zostały wytworzone oraz po sprawdzeniu zgodności dostarczonych odpadów z wykazem przyjmowanych odpadów;

²⁴ Uchwała Nr XXVI/211/2021 Rady Miejskiej w Gorzowie Śląskim z dnia 16 marca 2021 r. w wyboru metody ustalania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki tej opłaty i ustalenia stawki opłaty za pojemnik, ze zm. oraz poprzedzająca ją uchwały Nr XV/113/2020 z dnia 29 stycznia 2020 r., Nr XIV/103/2019 z dnia 20 grudnia 2019 r. i Nr XXXV/243/2017 z dnia 25 października 2017 r. o takim samym tytule.

²⁵ Uchwały Rady Miejskiej w Gorzowie Śląskim Nr V/35/2019 z 30 stycznia 2019 r. (dalej uchwała w sprawie odbioru odpadów), Nr XXXV/242/2017 z 25 października 2017 r.

d/ przyjęcie odpadów jest potwierdzane na formularzu przyjęcia odpadów, którego wzór określono w załączniku do uchwały.

Ustalony w aktach prawa miejscowego katalog odpadów przyjmowanych przez PSZOK odpowiadał wymogom ucpg i obejmował w szczególności: odpady komunalne zbierane selektywnie, zużyte baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i inne odpady wielkogabarytowe, odpady z betonu i gruzu ceglanego, zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu, odpady ze styropianu, folii budowlanej, odzieży i tekstyliów oraz odpady niebezpieczne. W Gminie nie wprowadzono nieuprawnionych wyłączeń i ograniczeń rodzaju i ilości przyjmowanych odpadów (np. względem papy, tekstyliów lub styropianu), a jedyne obowiązujące ograniczenie ilościowe – do dwóch Mg odpadów z budowlanych i rozbiórkowych z gospodarstw domowych na nieruchomość w ciągu roku – było dopuszczalne z mocy art. 6r ust. 3 ucpg.

(akta kontroli str. 302-312)

1.6. Opracowane w Urzędzie regulaminy utrzymania czystości i porządku zostały pozytywnie zaopiniowane przez Państwowego Powiatowego Inspektora Powiatowego w Oleśnie.

(akta kontroli str. 1000-1002)

1.7. W okresie objętym kontrolą Gmina nie korzystała z możliwości odstąpienia od selektywnego zbierania odpadów określonego w art. 4b ust. 1 i ust. 2 ucpg.

(akta kontroli str. 558)

1.8. W okresie objętym kontrolą Gmina nie utworzyła ani nie tworzyła i nie utrzymywała instalacji służących przetwarzaniu odpadów komunalnych. Na Gminie nie ciążyły obowiązki w powyższym zakresie, określone w art. 3 ust. 2 pkt 2 lit. a ucpg i art. 38b ust. 1 pkt 2 ustawy o odpadach, gdyż WPGO nie przewidywał takich instalacji na terenie Gminy. W analizach stanu gospodarki odpadami komunalnymi za lata 2018-2022 także nie planowano tworzenia instalacji służących przetwarzaniu odpadów komunalnych²⁶.

(akta kontroli str. 566, 714-768)

1.9. Zebrane na terenie Gminy odpady komunalne przekazywane były głównie do następujących instalacji:

a/ Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych (mechaniczno-biologiczne przetwarzanie odpadów) w Gotartowie (gmina Kluczbork), EKO-REGION Sp. z o.o., położona w odległości 15 km od Gorzowa Śląskiego;

b/ Instalacja przetwarzania odpadów szklanych w Gliwicach, REMONDIS Glass Recycling Polska Sp. z o.o., położona w odległości 80 km od Gorzowa Śląskiego;

c/ Instalacja do Przetwarzania Odpadów Wielkogabarytowych w Dąbrowie Górniczej, ALBA MPKG Sp. z o.o., położona w odległości 100 km od Gorzowa Śląskiego;

d/ Zakład Produkcji Paliw Alternatywnych w Góraždżach, REMONDIS Sp. z o.o., położony w odległości 62 km;

e/ Instalacja do Termicznego Przekształcania Odpadów w Dąbrowie Górniczej, SARPI Dąbrowa Górnicza sp. z o.o., położona w odległości 100 km od Gorzowa Śląskiego;

f/ Zakład Przetwarzania Sprzętu Elektrycznego i Elektronicznego w Błoniach, REMONDIS Electrorecycling Sp. z o.o., położony w odległości 200 km od Gorzowa Śląskiego;

²⁶ Rozważano jedynie zakup przez Gminę pojemników do gromadzenia odpadów dla wszystkich właścicieli nieruchomości.

g/ Kompostownia w Opolu, Zakład Komunalnych Sp. z o.o., położony w odległości 55 km od Gorzowa Śląskiego.

(akta kontroli str. 332-532, 566)

1.10. W Gminie nie wyodrębniano odpadów surowcowych pochodzących z selektywnego zbierania odpadów, które w całości były przekazywane do instalacji.

(akta kontroli str. 566)

1.11. W Urzędzie zapewniono opracowywanie wymaganych przepisami projektów aktów prawa miejscowego dotyczących gospodarowania odpadami oraz ich procedowanie przez Radę Miejską. Projekty uchwał poprzedzono analizami proponowanych rozwiązań, a przed poddaniem ich pod głosowanie były opiniowane przez komisje Rady Miejskiej. Wyjątkiem było nieterminowe przekazanie Radzie Miejskiej projektu uchwały w sprawie zmiany Regulaminu, co doprowadziło do opisanego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* uchybienia terminu jego dostosowania do zmian ucpg.

(akta kontroli str. 986-988, 1422-1424)

1.12. W okresie objętym kontrolą Urząd dysponował aktualnymi danymi od podmiotów odbierających odpady komunalne. Ilość i rodzaj odpadów przekazanych przez mieszkańców Gminy do PSZOK nie ustalano natomiast zgodnie ze stanem faktycznym, a potrzebne dane szacowano w oparciu o założony mnożnik 0,72 (w latach 2021-2022) i 0,62 (w latach 2019-2020) odpadów odebranych z PSZOK, z którego korzystali mieszkańcy gmin Gorzów Śląski i Radłów. Urząd nie posiadał informacji ani o łącznej ilości odpadów faktycznie przyjętych w danym roku przez PSZOK, ani o ilości odpadów przekazanych przez mieszkańców poszczególnych gmin. Z tego powodu coroczne analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi za lata 2018-2019 oraz 2021-2022, pomimo że były sporządzane w Urzędzie z zachowaniem wymaganych terminów i formalnie były poprawne²⁷, to jednak pod względem merytorycznym były niezetelne co do podanej w nich informacji o ilości odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie gminy. Powyższe opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 769-776, 981-985)

1.13. W okresie objętym kontrolą w Urzędzie podejmowano działania edukacyjne i informacyjne w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami komunalnymi poprzez publikację informacji na stronach internetowych Urzędu, dystrybucję ulotek i współpracę z placówkami oświatowymi na terenie gminy. Corocznie w szkołach i przedszkolach obchodzony był Dzień Ziemi oraz prowadzone były zajęcia edukacyjne na temat prawidłowej gospodarki odpadami komunalnymi i szeroko rozumianej ekologii. Zajęcia miały charakter cykliczny lub jednorazowy, a Gmina uczestniczyła w tych poprzez np.: zakup worków i rękawiczek w ramach organizacji akcji Sprzątanie Świata, bezpośrednie uczestnictwo w zajęciach lub konkursach, przekazanie drobnych nagród i upominków dla uczestników. Dla powyższych zadań nie określono mierników ani wskaźników rezultatu a ich realizacja nie była monitorowana. Przez cały okres objęty kontrolą na stronie internetowej Urzędu zamieszczone były aktualne harmonogramy odbioru odpadów oraz instrukcje prawidłowego postępowania z odpadami, w tym ich segregacji. Informacje te były dostępne również w siedzibie Urzędu w postaci ulotek.

(akta kontroli str. 1297-1398)

Wyodrębnione księgowo wydatki jednostki kontrolowane na ww. działania edukacyjne i informacyjne wyniosły 3 274 zł. Obejmowały one 1 274 zł za zamieszczenie w prasie informacji o budowie PSZOK i zakup ulotek – zasady korzystania z PSZOK – które to

²⁷ Tj. zawierały wszystkie elementy wymagane treścią art. 9tb ust. 1 ucpg.

wydatki były współfinansowane przez Unię Europejską w ramach umowy nr RPOP.05.02.00-16-0013/17-00 w przedmiocie dofinansowania budowy PSZOK. Wniosek końcowy Projektu został zatwierdzony przez Instytucję Zarządzającą w 2019 r. Pozostałe 2 000 zł ze środków własnych przeznaczono na zakup kart edukacyjnych dla dzieci. Pozostała działalność w tym zakresie była finansowana w ramach bieżącej działalności Urzędu (np. prowadzenie strony internetowej, drukowanie ulotek i harmonogramów odbioru odpadów, zakup upominków). W okresie objętym kontrolą Gmina nie była beneficjentem żadnego projektu ani programu edukacyjnego związanego z prawidłowym gospodarowaniem odpadami komunalnymi. Burmistrz wyjaśnił, że Gmina stara się o pozyskanie środków na edukację ekologiczną i aktywnie uczestniczy w akcjach Sprzątania Świata, Dnia Ziemi, Mamy Rady na Odpady oraz edukuje mieszkańców na spotkaniach sołeckich i festynach. Wskazał także, że realizowane przedsięwzięcia i projekty proekologiczne, które jednak nie dotyczyły przedmiotu kontroli²⁸.

(akta kontroli str. 1296, 1435-1440)

1.14. Na stronie internetowej Urzędu – stosownie do wymogów określonych w art. 3 ust. 2 pkt 9 ucpg – zamieszczone były informacje dotyczące postępowania z odpadami.

(akta kontroli str. 533-554)

1.15. Na stronie BIP Urzędu – z zachowaniem terminu wskazanego w ustawie ucpg²⁹ – opublikowano Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi gminy Gorzów Śląski za rok 2021 i 2022. W BIP nie zamieszczono Analiz za lata 2018-2020, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 555-557)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W okresie od 2018 do 31 października 2022 r. w Urzędzie nie zapewniono wystarczających zasobów kadrowych do prowadzenia spraw z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi, przez co pracownicy nie byli w stanie zrealizować wszystkich powierzonych im zadań albo wykonywać obowiązków z wymaganą rzetelnością. Do 31 października 2022 r. sprawami gospodarki odpadami w Urzędzie zajmował się przeważnie jeden pracownik, co zostało opisane w pkt 1.2 niniejszego obszaru. W jego zakresie czynności ujęto realizację zadań, w tym m.in.: wdrażanie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, prowadzenie ewidencji oraz rozliczeń opłaty z tytułu gospodarowania odpadami, tworzenie i aktualizacja rejestru wszystkich właścicieli nieruchomości, przygotowanie i przekazywanie odpowiednim organom sprawozdań i informacji, kontrolowanie wykonania obowiązków odbioru odpadów, prowadzenie postępowań egzekucyjnych, prowadzenia postępowań administracyjnych z zakresu ucpg, prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, udostępnianie informacji na stronie BIP, monitorowanie programów UE i przygotowywanie wniosków aplikacyjnych.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli jeden pracownik nie był w stanie rzetelnie zrealizować wszystkich powierzonych mu zadań. W okresie objętym kontrolą następowały także zmiany kadrowe, które powodowały brak ciągłości realizacji zadań oraz konieczność usunięcia nieprawidłowości dotyczących gospodarki wodno-

²⁸ Czyste Powietrze, LIFE, montaż tablicy informuje mieszkańców o obecności w powietrzu pyłów PM2,5, PM10 i CO2.

²⁹ To jest w terminie do dnia 30 kwietnia za poprzedni rok kalendarzowy (art. 9tb ust. 3 ustawy ucpg).

ściekowej stwierdzonych w wyniku poprzedniej kontroli NIK³⁰. Niewystarczające zasoby kadrowe w stosunku do wymaganych nakładów pracy, były główną przyczyną zaniechania lub nienależytej realizacji części zadań, w tym związanych z: prowadzeniem PSZOK, kontrolą przedsiębiorców odbierających odpady komunalne, działaniami mającymi na celu wykorzystanie odpadów komunalnych jako surowców wtórnych lub niekonwencyjnego źródła energii. Dopiero zaangażowanie do przedmiotowych zadań trzech pracowników, które wprowadzono od 1 listopada 2022 r. stworzyło w Urzędzie warunki kadrowe umożliwiające prawidłowe bieżące wykonywanie zadań objętych kontrolą, niemniej jednak – zważywszy na okres wdrożenia nowych pracowników oraz skalę zaniedbań z lat poprzednich – nie wszystkie nieprawidłowości zostały usunięte do czasu zakończenia czynności kontrolnych.

(akta kontroli str. 85-115, 1135-1440)

Kierownik Referatu wyjaśniła, że *po objęciu stanowiska od sierpnia 2022 r. miałam wiele spraw do załatwienia w Referacie, musiałam przywrócić jego prawidłowe funkcjonowanie, w szczególności w zakresie realizacji wniosków pokontrolnych NIK dotyczących gospodarki wodno-ściekowej. Z powodu zmian kadrowych Referat wówczas praktycznie nie funkcjonował. Zadania związane z wykorzystaniem odpadów nie należały do najważniejszych i najpilniejszych. Zdaję sobie sprawę ze swoich obowiązków i w miarę możliwości zdania te będą realizowane.*

Burmistrz i Zastępca Burmistrza, której podlegał Referat od 1 sierpnia 2022 r., wyjaśnili: *(...) po dogłębnej analizie pracy urzędników zajmujących się gospodarką odpadami podjęliśmy się reorganizacji w Urzędzie, co skutkowało zwiększeniem liczby osób zajmujących się gospodarką odpadami z jednej osoby finalnie do trzech osób. Problemy z jakimi borykają się pracownicy zajmujący się gospodarką odpadami nawarstwiały się przez lata, my dążymy do ich rozwiązywania zmierzając do poprawy jakości świadczonych usług w tym zakresie oraz funkcjonowania PSZOK.*

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że ocena działalności jednostki kontrolowanej dokonywana jest za cały okres objęty kontrolą.

(akta kontroli str. 773-776, 1435-1440)

2. Pomimo prowadzenia przez Gminę PSZOK i PRU od 1 kwietnia 2019 r. w Urzędzie nie wprowadzono zmian w strukturze organizacyjnej oraz w zakresach obowiązków i odpowiedzialności pracowników uwzględniających całokształt zadań z tym związanych, co w ocenie Najwyższej Izby Kontroli świadczyło o braku wymaganej rzetelności działań w tym zakresie.

Z prowadzeniem PSZOK i PRU wiązała się konieczność wykonywania określonych zadań, w tym przede wszystkim prowadzenia na bieżąco ewidencji zbieranych odpadów, ale także weryfikacji uprawnień do przekazania odpadów i zachowania limitów przyjęć oraz przyjmowania i wydawanie rzeczy przez PRU. Zadań związanych z prowadzeniem PSZOK i PRU nie przypisano komórkom organizacyjnym i poszczególnym jej pracownikom. W zakresach czynności Kierownika Referatu i Inspektora znajdowało się wyłącznie nadzorowanie PSZOK. Zaniechania w przypisaniu zadań związanych z prowadzeniem PSZOK i PRU stanowiło przejaw nierzetelnego działania, gdyż zgodnie ze standardem kontroli zarządczej nr 3 „Struktura organizacyjna”, o którym mowa w części II lit. A „Środowisko wewnętrzne” pkt 4 załącznika do komunikatu nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych³¹, zakres zadań, uprawnień i odpowiedzialności jednostek, poszczególnych komórek organizacyjnych jednostki oraz zakres podległości pracowników powinien być

³⁰ Kontrola P/21/083 – Realizacja zadań dotyczących odbioru nieczystości ciekłych ze zbiorników bezodpływowych przez wybrane gminy województwa opolskiego, przeprowadzona w 2021 r.

³¹ Dz. Urz. Min. Finansów Nr 15, poz. 84.

określony w formie pisemnej w sposób przejrzysty i spójny, a aktualny zakres obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności powinien być określony dla każdego pracownika.

(akta kontroli str. 10-75, 85-93)

Kierownik Referatu i Inspektor wyjaśnili, że obowiązek nadzorowania PSZOK utożsamiany był z jego prowadzeniem. Burmistrz i Zastępca Burmistrza wyjaśnili, że *na chwilę obecną pracownicy w zakresie obowiązków mają nadzorowanie PSZOK, co stanowi kontynuację poprzednich zapisów w zakresach obowiązków (..) zamierzeniem jest prowadzenie i nadzór PSZOK przez pracownika urzędu co zostanie uzupełnione w zakresie czynności pracownika merytorycznego.*

Odnosząc się do powyższych wyjaśnień, Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że pojęcia *nadzorowanie* i *prowadzenie* mają wyraźnie inne znaczenie językowe³² i nie mogą być traktowane tożsamo. Gmina prowadziła PSZOK korzystając ze zwolnienia z obowiązku uzyskania zezwolenia na zbieranie odpadów określonego w art. 45 ust. 1 pkt 11 ustawy o odpadach, który traktuje o prowadzeniu PSZOK, a zatem to prowadzenie, a nie tylko nadzorowanie, powinno zostać ujęte strukturze organizacyjnej i podziale zadań.

(akta kontroli str. 769-776, 1435-1440)

3. Wbrew wymogowi określone w art. 9tb ust. 2 ucpg w Urzędzie nie sporządzono analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi za 2020 rok, a analizy za 2018 i 2019 rok, sporządzono w wymaganych terminach, jednak nie udostępniono ich na stronie podmiotowej BIP, co stanowiło naruszenie art. 9tb ust. 3 ucpg.

Powołane przepisy ucpg nakładały na Burmistrza obowiązek corocznego sporządzania analiz stanu gospodarki odpadami komunalnymi oraz udostępniania ich na stronie BIP Urzędu. Analiza za 2020 rok nie była dostępna na stronie BIP Urzędu oraz nie została udostępniona Najwyższej Izbie Kontroli, co uzasadniało podejrzenie, że nie została sporządzona. Analizy za 2018 i 2019 rok nie zostały udostępnione na stronie BIP Urzędu, ale na potrzeby kontroli zostały przekazane w postaci zatwierdzonego dokumentu papierowego.

(akta kontroli str. 714-768, 555-557, 1421)

Sekretarz Gminy wyjaśnił, że nie był w stanie jednoznacznie stwierdzić czy analiza za 2020 rok została sporządzona, gdyż pomimo usilnych starań nie był w stanie odnaleźć przedmiotowego dokumentu. Były Kierownik Referatu, odpowiedzialny merytorycznie za sporządzenie i zamieszczenie na stronie BIP analiz nie udzielił wyjaśnień w tym zakresie. Burmistrz i Zastępca Burmistrza wyjaśnili, że nie mają wiedzy na ten temat analiz za lata 2018-2020 i podkreślili, że za rok 2021 i 2022, od momentu objęcia Urzędu przez obecnego Burmistrza, obowiązki w ww. zakresie zostały dopełnione.

(akta kontroli str. 1406-1411, 1421, 1435-1440)

4. W całym okresie objętym kontrolą w sporządzanych w Urzędzie analizach stanu gospodarki komunalnej, w zakresie masy odpadów przekazanych do PSZOK przez mieszkańców gminy Gorzów, wykazywano dane szacunkowe oparte na arbitralnie przyjętym udziale mieszkańców Gminy (0,72 w 2021 i 2022 roku, 0,62 w latach poprzednich) w ilości odpadów odebranych z PSZOK, a pochodzących łącznie od mieszkańców gmin Gorzów Śląski i Radłów. Powyższe działanie było niezgodne z art. 9tb ust. 1 pkt 6 ucpg, w myśl którego w analizach należało podać informację o ilości odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy. W odniesieniu do odpadów zebranych przez PSZOK wymagane więc było uwzględnienie rzeczywistej ilości odpadów przekazanych do PSZOK przez mieszkańców Gminy.

³² Stosownie do Słownika Języka Polskiego PWN, w rozpatrywanym kontekście, *prowadzić* znaczy być odpowiedzialnym za funkcjonowanie i przebieg czegoś, *zajmować się* czymś, *wykonywać*, *kontynuować* jakąś czynność, *działalność*, a *nadzorowanie* to *kontrolowanie* lub *pilnowanie* kogoś lub czegoś.

Niedopuszczalne było zastępowanie informacji o ilości odpadów zebranych przez PSZOK informacją o ilości odpadów odebranych z PSZOK ani zastępowanie faktycznych danych ilości odpadów wytworzonych na terenie Gminy danymi szacunkowym udziale odpadów od mieszkańców Gminy w masie odpadów pochodzących od mieszkańców dwóch gmin.

(akta kontroli str. 707-768)

Kierownik Referatu potwierdziła, że: *na potrzeby Analizy dane o zebranych odpadach przez PSZOK tylko od mieszkańców Gminy Gorzów Śląski są szacowane w ten sposób, że sumę odpadów danego rodzaju odebranych przez Remondis z PSZOK w danym roku mnożymy przez 0,72 (w poprzednich latach przez 0,62) – stosownie do przyjętego umownie stosunku finansowania prowadzenia PSZOK oraz wyjaśniła, że wskazanego sposobu ustalania masy odpadów zabranych przez PSZOK – na tamten czas – nie identyfikowałam jako błędnego czy nieprawidłowego (nierzetelnego), (...) wobec braku prowadzenia bieżącej ewidencji odpadów na PSZOK nie było innej możliwości ustalenia rodzaju i ilości odpadów zgromadzonych na PSZOK.* Burmistrz i Zastępca Burmistrza wyjaśnili: *W sprawozdaniach i analizach opieramy się na danych z faktur wystawianych przez firmę Remondis, która podaje wagę odpadów komunalnych odebranych z PSZOK z procentowym podziałem na gminę Gorzów Śl. i Radłów zgodnie z umową: 72% gmina Gorzów Śl., 28% gmina Radłów.* Najwyższa Izba Kontroli wskazuje, że przyjęty umownie podział finansowania działalności PSZOK, w tym opłacania faktur za odbiór odpadów, pozostawał bez związku z ilością odpadów faktycznie dostarczanych przez mieszkańców poszczególnych gmin w okresach sprawozdawczych. Dodatkowo ilość odpadów odbieranych w ciągu roku z PSZOK nie była równa ilości odpadów zebranych (takie założenie było nieuprawnione), gdyż odpady z PSZOK były odbierane sukcesywnie w miarę zapelniania się kontenerów na odpady danego rodzaju, a PSZOK nie był opróżniany ze wszystkich odpadów na dzień 31 grudnia danego roku. Informacja o ilości odpadów odebranych z PSZOK nie uwzględniała odpadów przekazanych po dacie ostatniego w roku odbioru odpadów danego rodzaju. Wskazane uchybienie miało także negatywny wpływ na rzetelność, w zakresie informacji o ilości odpadów zebranych przez PSZOK, sprawozdań rocznych składanych przez Gminę do Marszałka Województwa Opolskiego.

(akta kontroli str. 769-776, 1435-1440)

5. W Urzędzie nierzetelnie (nieterminowo) przygotowano projekt uchwały w sprawie zmiany Regulaminu, w wyniku czego został on dostosowany do zmian ucpg uchwałą Nr XXIV/189/2021 z dnia 27 stycznia 2021 r.³³, która weszła w życie 16 lutego 2021 r., to jest z 46 dniowym uchybieniem terminu ustawowego określonego art. 9 ust. 1 ustawy z 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw³⁴.

Ustawa zmieniająca ucpg wprowadziła zmiany obejmujące m.in. poszerzenie katalogu odpadów, co do których gminy zobowiązane były zapewnić ich odbiór przez PSZOK, o odpady medyczne powstałe w gospodarstwie domowym w wyniku iniekcji. Stosownie do art. 9 ust. 1 ustawy zmieniającej ucpg na gminy został nałożony obowiązek dostosowania regulaminów utrzymania czystości i porządku do wprowadzonych zmian w terminie do dnia 31 grudnia 2020 r. W Gminie projekt uchwały w sprawie dostosowania Regulaminu został przekazany radnym 20 stycznia 2021 r. Uchwałą podjęto 27 stycznia 2021 r., a weszła ona w życie 16 lutego 2021 r. Dostosowanie Regulaminu nastąpiło z naruszeniem terminu wyznaczonego w ustawie zmieniającej ucpg, a przyczyną tego było nieterminowe opracowanie projektu uchwały i skierowanie go na sesję Rady Miejskiej.

³³ Opublikowana 2 lutego 2021 r. (Dz. Urz. woj. opolskiego z 2021 r. poz. 294).

³⁴ Dz. U. z 2019 r. poz. 1579, ze zm.

Sekretarz i były Kierownik Referatu Zamówień Publicznych i Ochrony Środowiska wyjaśnił, że wskazane uchybienie wynikało z panującej w tym czasie pandemii Covid-19 która znacznie utrudniła prawidłowe funkcjonowanie Urzędu (...) zwiększyła się absencja pracowników związana z licznymi zachorowaniami, obowiązkową kwarantanną (...) pandemia zmusiła nas do reorganizacji systemu odbioru odpadów komunalnych od mieszkańców przebywających na kwarantannie (...) pracownicy zajmujący się gospodarką odpadami komunalnymi skupili się na dostosowaniu systemu do panujących warunków i zadbanie o bezpieczeństwo mieszkańców, co wówczas było działaniem priorytetowym.

(akta kontroli str. 289-290, 1422-1424)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia działalność kontrolowanej jednostki obejmującą zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i informacyjnych w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz zapewnienia ich recyklingu.

O takiej ocenie zdecydowało niedochowanie standardów kontroli zarządczej poprzez nieuwzględnienie w strukturze organizacyjnej Urzędu zadań związanych z prowadzeniem PSZOK i PRU oraz niezapewnienie do 31 października 2022 r. zasobów kadrowych niezbędnych do rzetelnej realizacji obowiązków z zakresu gospodarki odpadami. Wpływ na ocenę miały także stwierdzone uchybienia obowiązku sporządzania i udostępniania na stronie BIP analiz stanu gospodarki odpadami komunalnymi oraz niedotrzymanie terminu dostosowania Regulaminu do zmian ucpg.

W skontrolowanym obszarze wystąpiły także stany prawidłowe, jak zwiększenie zasobów kadrowych i poprawa funkcjonowania Referatu od listopada 2022 r., czy prowadzenie działalności edukacyjnej na rzecz właściwego postępowania z odpadami, ale były one niewystarczające do zmiany oceny za cały okres objęty kontrolą.

OBSZAR

2. Nadzór nad realizacją działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz ich recyklingu

Opis stanu faktycznego

2.1. W okresie objętym kontrolą Gmina zorganizowała odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, obejmując systemem zbierania odpadów wszystkie nieruchomości zamieszkałe. Urząd dysponował aktualnymi danymi o ilości wytworzonych odpadów komunalnych i sposobach ich zagospodarowania w zakresie odpadów odbieranych z nieruchomości mieszkańców. W całym okresie objętym kontrolą Urząd nie posiadał natomiast informacji o rodzaju i ilości odpadów faktycznie zebranych przez PSZOK. Urząd nie prowadził bowiem ewidencji tych odpadów ani nie wyegzekwował od podmiotu obsługującego PSZOK składania corocznych sprawozdań, które zgodnie z postanowieniami umowy miała zawierać te informacje. W sprawozdaniach i analizach zamiast danych o odpadach zebranych przez PSZOK podawano informacje ze sprawozdań podmiotu odbierającego odpady z PSZOK. Dane o odpadach dostarczonych do PSZOK wyłącznie przez mieszkańców gminy Gorzów Śląski zważywszy, że z PSZOK korzystali również mieszkańcy gminy Radłów, szacowano według ustalonego, w dowolny sposób, ich udziału w odpadach odebranych z PSZOK, który według porozumienia między gminami wynosił 72% gmina Gorzów Śląski i 28% gmina Radłów, a w latach poprzednich odpowiednio 68% i 38%. Przepisy ucpg nie dopuszczały zastępowania informacji o zebranych odpadach innego rodzaju informacjami ani też posługiwania się szacunkami w miejsce faktycznych wartości, co szczegółowo opisano w pierwszym obszarze w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości – nieprawidłowość nr 4*.

(akta kontroli str. 566, 769-776, 777-793, 936-957)

W Gminie wytworzono, w okresie objętym kontrolą, następujące ilości odpadów komunalnych (w Mg):

a/ w 2018 r. 1 535,8, w tym: 146,2 (9,5%) szkło, 7,6 (0,5%) papier, 904,8 (58,9%) pozostałe;

b/ w 2019 r. 1 736, w tym: 167,7 (9,7%) szkło, 13,7 (0,8%) papier, 264,4 (15,2%) odpady opakowaniowe wielomateriałowe, 1 010,9 (58,2%) pozostałe;

c/ w 2020 r. 1 908,7, w tym: 161,1 (8,4%) szkło, 22,6 (1,2%) papier, 279,4 (14,6%) odpady opakowaniowe wielomateriałowe, 989,1 (51,8%) pozostałe;

d/ w 2021 r. 1 944,8, w tym: 166,5 (8,6%) szkło, 23,1 (1,2%) papier, 288,3 (14,8%) odpady opakowaniowe wielomateriałowe, 1 009,9 (51,9%) pozostałe;

e/ w 2022 r. 2 024,9 w tym: 141,3 (7%) szkło, 29,5 (1,5%) papier, 270 (13,3%) odpady opakowaniowe wielomateriałowe, 1,3 (0,6%) inne, 950,1 (46,9%) pozostałe;

f/ w I połowie 2023 r. 716, w tym: 69,3 (9,7%) szkło, 11,9 (1,7%) papier, 126,3 (17,6%) odpady opakowaniowe wielomateriałowe, 508,6 (71%) pozostałe.

W Urzędzie dysponowano wiedzą do jakich instalacji przekazywane były poszczególne rodzaje odpadów.

(akta kontroli str. 567, 936-957, 1003)

2.2. W okresie objętym kontrolą kontrolowana jednostka zorganizowała selektywne zbieranie odpadów komunalnych z terenu wszystkich nieruchomości zamieszkałych na jej terenie. W Regulaminie oraz uchwale w sprawie odbioru odpadów określono warunki selektywnego odbioru odpadów komunalnych i harmonogramy odbioru odpadów, co zostało opisane w pierwszym obszarze w pkt 2.3. niniejszego wystąpienia pokontrolnego. W harmonogramach sporządzonych w Urzędzie oraz udostępnionych na jego stronie internetowej, szczegółowo wskazano z jakich lokalizacji w zabudowie wielorodzinnej i jednorodzinnej, jakiego rodzaju odpady (zmieszane, metale i tworzywa sztuczne, papier, szkło, bioodpady i pozostałe) będą odbierane w poszczególnych dniach. Przyjęta częstotliwość odbioru odpadów była zgodna z przepisami prawa miejscowego.

(akta kontroli str. 1399-1405)

W wyniku oględzin miejsc zbierania odpadów, stwierdzono, że:

a/ spośród 36 pojemników przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych w zabudowie wielorodzinnej³⁵ 17 (47,2%) było niezgodnych, w zakresie oznaczenia kolorami lub napisami, z przepisami rozporządzenia w sprawie selektywnego zbierania odpadów, a 29 (80,6%) nie spełniało dodatkowych wymogów określonych w Regulaminie. Żaden z pojemników nie był uszkodzony w stopniu wpływającym na przydatność użytkową czy przepełniony (klapy były zamknięte). Większość pojemników była czysta lub nosiła jedynie nieznaczne ślady zabrudzeń, ale dziewięć (25% – głównie pojemniki na odpady pozostałe oraz BIO) było brudnych – wyraźnie widoczne były zabrudzenia na pokrywie i na ściankach, kurz i ślady po zaciekach. W dwóch miejscach pojemniki ustawione były na otwartym terenie, a w dwóch pozostałych znajdowały się pod wiatami.

b/ spośród 56 pojemników przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych w zabudowie jednorodzinnej³⁶, 40 (71,4%) nie odpowiadało wymogom ww. rozporządzenia z powodu braku albo niewłaściwego oznaczenia kolorami lub napisami, a 53 (94,6%) nie spełniało dodatkowych wymogów określonych w Regulaminie. Żaden z pojemników nie był uszkodzony w stopniu wpływającym na przydatność użytkową. Przepełnionych było sześć pojemników – tj. odpady wypełniały pojemniki ponad ich wysokość przez co pokrywy znajdowały się w pozycji otwartej – a w czterech przypadkach odpady pozostawione były obok pojemników

³⁵ Zlokalizowanych przy budynku Urzędu przy ul. Wojska Polskiego 15 oraz przy budynkach wielorodzinnych przy skrzyżowaniu ul. Wojska Polskiego i ul. Fryderyka Chopina w Gorzowie Śląskim.

³⁶ Zlokalizowanych w miejscowości Zdzieszowice.

w reklamówkach lub pudełkach kartonowych. Pojemniki miały utrzymany stan czystości, przy czym w sześciu (10,7%) przypadkach był on niedostateczny³⁷. Naruszenie wymogów w zakresie oznaczenia pojemników, a tym samym zaniechanie wyegzekwowania od wykonawcy odbierającego odpady zapisów umowy nakładających na niego obowiązek dostarczenia właściwych pojemników, opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 651-682)

2.3. Gmina wspólnie z gminą Radłów utworzyła i prowadziła PSZOK przy ul. Adama Mickiewicza 16 w Gorzowie Śląskim, tym samym wywiązała się z obowiązku określonego w art. 3 ust. 2 pkt 6 ucp. PSZOK ten działał od kwietnia 2019 r.³⁸ PSZOK był czynny przez cały rok – z wyjątkiem dni ustawowo wolnych od pracy – w poniedziałki i środy w godz. 9:00 – 17:00 i soboty w godz. 9:00 – 13:00. Z PSZOK mogli korzystać mieszkańcy gminy Gorzów Śląski (6 917 osób zameldowanych³⁹) i gminy Radłów (4 196 osób zameldowanych⁴⁰). PSZOK posiadał dogodny dojazd drogą szutrową – bez ubytków i istotnych nierówności nawierzchni. Na drodze tej obowiązywał jednak zakaz wjazdu pojazdów o rzeczywistej masie całkowitej ponad 2,5 tony, z wyłączeniem służb komunalnych – znak B-18 2,5 t z białą tabliczką *Nie dotyczy służb komunalnych*, co mogło wpływać na dostępność PSZOK dla osób chcących skorzystać z pojazdów o większej masie całkowitej⁴¹. Zjazd z głównej drogi był oznaczony tablicą z napisem *PSZOK*. Teren PSZOK był w całości ogrodzony ogrodzeniem wysokości 175 cm, panelowym z drutu metalowego z bramami o konstrukcji metalowej. Na słupach lamp oświetleniowych przy wjeździe do PSZOK oraz ustawionych przy miejscach gromadzenia odpadów znajdowały się kamery – widocznych było osiem kamer monitoringu wizyjnego. Przy bramie wjazdowej znajdowała się niezamocowana (tj. leżała luźno oparta o ogrodzenie) tabliczka z piktogramem kamery i napisem *UWAGA OBIEKT MONITOROWANY*. Nie było innej tablicy / tablic z informacją o prowadzeniu monitoringu wizyjnego i przetwarzaniu danych, w tym wizerunku, osób objętych monitoringiem, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 568-575, 1004-1007)

Na terenie PSZOK znajdował się kontenerowy obiekt magazynowy konstrukcji metalowej, z pełnymi ścianami i dachem, z zamykanym wejściem, przeznaczony na odpady niebezpieczne. Przeznaczenie obiektu ustalono na podstawie jego zawartości, gdyż na zewnątrz nie było widocznego żadnego oznaczenia. Obiekt kontenerowy posadowiony był na betonowej płycie fundamentowej podwyższonej względem poziomu terenu, wewnątrz posadzka tworzyła wannę zabezpieczającą przed wylaniem się płynów na zewnątrz. W kontenerze znajdowały się metalowe pojemniki (skrzynie) o solidnej budowie, otwarte – bez pokryw – z kartkami z opisem przeznaczenia poszczególnych pojemników *NIEBEZPIECZNE* – i odpowiednio – *KWASY*, *ROZPUSZCZALNIKI*, *OLEJE JADALNE*, *AKUMULATORY*, *ŚWIETŁÓWKI*. Nie stwierdzono jakichkolwiek wycieków z pojemników z odpadami niebezpiecznymi. Pojemniki nie były przepełnione. Kartki informacyjne były białe z napisami koloru czarnego i nie zamieszczono na nich kodów odpadów. Ich forma i treść nie spełniała

³⁷ Pojemniki bardzo brudne, z wyraźnie widocznymi zabrudzeniami na znacznej powierzchni (>30%), w tym na pokrywie i uchwytach, w miejscach kontaktu użytkownika z pojemnikiem, także ślady po licznych nawarstwiających się zaciekach wskazujące na długotrwałe zaniedbania w utrzymaniu pojemnika.

³⁸ Przed tą datą na terenie gminy działał PSZOK zlokalizowany w Krzyżanowicach przy składowisku odpadów, który był prowadzony przez Zakład Usług Komunalnych w Gorzowie Śląskim.

³⁹ Stan na koniec 2022 r. – zgodnie z Raportem o stanie gminy za 2022 rok.

⁴⁰ Stan na koniec 2022 r. – zgodnie z Raportem o stanie gminy za 2022 rok.

⁴¹ Np. samochody dostawcze, typu SUV, ciągniki rolnicze. Istotne znaczenie ma tutaj to, że ograniczenie odnosi się do łącznej masy zespołu pojazdów – czyli także do przyczepy – wraz z ładunkiem.

wymogów określonych w przepisach rozporządzenia o magazynowaniu odpadów. Szczegóły przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 568-575)

Odpady inne niż niebezpieczne w PSZOK przechowywane były w 10 dużych kontenerach stalowych o objętości ok. 10m³ lub większej, w tym dziewięciu otwartych i jednym zamykanym oraz w kilku pojemnikach średnich metalowych i plastikowych o pojemności ok. 1m³ oraz kilku pojemnikach mniejszych o pojemności ok. 0,2m³. Wszystkie pojemniki ustawione były na placu o nawierzchni betonowej, przez który prowadził kanał zbierający wody opadowe i ewentualnie inne ciecze. Stan nawierzchni był bez zastrzeżeń – nie stwierdzono pęknięć czy ubytków. Część pojemników oznaczona była kartkami informującymi o rodzaju odpadów np. *GRUZ*, *ZIELONE*, *SZKŁO*, a część nie posiadała żadnych oznaczeń. Kierownik Referatu oświadczyła, że pracownik PSZOK każdorazowo informuje osoby przywożące odpady do jakich kontenerów / pojemników należy je wyrzucić. Części odpadów była przechowywana luzem – tj. bez pojemników lub boksów – w tym zużyty sprzęt RTV/AGD, styropian, tekstylia, meble oraz niewielkie ilości innego rodzaju odpadów np. opon. Uchybienia w zakresie oznaczenia pojemników oraz naruszenie zakazu przechowywania części odpadów luzem w sposób stwarzający ryzyko ich niekontrolowanego przemieszczania opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 568-575)

PSZOK przyjmował odpady na zasadach ustalonych w Regulaminie i uchwale w sprawie odbierania, które zostały opisane w pierwszym obszarze niniejszego wystąpienia pokontrolnego. Pracownicy Urzędu – Kierownik Referatu i Inspektor zajmowali się prowadzeniem PSZOK, co obejmowało m.in.: zgłaszanie konieczności odbierania odpadów z wypełnionych kontenerów do firmy odbierającej odpady, wystawianie w systemie BDO Kart przekazania odpadów oraz sporządzanie rocznych sprawozdań w BDO dotyczących działalności PSZOK. Kierownik Referatu wyjaśniła: *kilka razy w miesiącu przebywam na PSZOK i sprawdzam, czy działa on prawidłowo, sprawdzam wypełnienie pojemników, stan uporządkowania terenu, na bieżąco wydaję polecenia pracownikom Spółdzielni Socjalnej Integracja obsługujących PSZOK, zgłaszam konieczności odbierania odpadów z wypełnionych kontenerów przez firmę odbierającą odpady, wystawiam w systemie BDO Karty przekazania odpadów oraz sporządzam roczne sprawozdania w BDO dotyczące działalności PSZOK. Inspektor wyjaśniła, że w podczas wizyt na PSZOK podejmowane są bieżące działania mające na celu usunięcie drobnych uchybień – pracownikowi Spółdzielni ustnie są przekazywane wytyczne co należy poprawić.*

(akta kontroli str. 769-776)

W całym okresie działania PSZOK jego bieżącą obsługę na podstawie zawartych umów⁴² zapewniała Spółdzielnia Socjalna „Integracja”⁴³ z Uszyc. Spółdzielnia była zobowiązana do potwierdzania każdego przyjęcia odpadów na formularzu przekazania odpadów⁴⁴. Od kwietnia 2019 r. do 18 sierpnia 2023 r. w ramach działalności PSZOK wystawiono 7 676 sztuk takich formularzy, z czego: 810 w 2019 r., 1 343 w 2020 r., 2 011 w 2021 r., 2 169 w 2022 r. i 1 943 za 2023 rok (do 18 sierpnia 2023 r., co oznacza, że liczba osób obsługiwanych każdego dnia przez PSZOK (gdy był on czynny) wynosiła przeciętnie: 7,2 w 2019 r., 9 w 2020 r., 13,4 w 2021 r., 14,5 w 2022 r. i 19,9 w 2023 r. Formularze nie zawierały części wymaganych danych i/lub dane te były niekompletne lub niezetelne, np. brak było

⁴² Umowa z 28 marca 2019 r., umowa z 31 grudnia 2019 r., aneks z 31 grudnia 2020 r., umowa z 1 marca 2022 r., aneks z 1 marca 2023 r., umowa z 26 kwietnia 2023 r.

⁴³ Dalej: Spółdzielnia.

⁴⁴ Wprowadzone do stosowania zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 9 umowy z 31 grudnia 2019 r. Nr IZS-IV.272.35.2019 według wzoru stanowiącego załącznik nr 5 do zapytania ofertowego.

numeracji formularzy, na żadnym formularzu nie podano kodu odpadów, w wielu przypadkach na jednym formularzu dokumentowano przyjęcie odpadów różnych rodzajów, dane często były nieprecyzyjne i nie pozwalały na jednoznaczną identyfikację odpadów (np. zapis „odpady niebezpieczne 20kg”, „gabaryt 200kg”, „z budowy 500kg”). Podczas przyjmowania odpadów nie sprawdzano także przestrzegania przewidzianego w uchwale w sprawie odbioru odpadów limitu dostarczania do PSZOK 2Mg odpadów budowlanych i rozbiórkowych z jednego gospodarstwa w ciągu roku. Kontrolowana jednostka, poprzez brak skutecznego nadzoru nad realizacją umowy na bieżącą obsługę PSZOK, nie zapewniła usunięcia powyższych uchybień. Wobec Spółdzielni nie naliczono kar umownych i nie stosowano środków dla wyegzekwowania należytego wykonywania obowiązków określonych w umowie. Zagadnienia te zostały przedstawione w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1414-1415, 1442-1445)

Do ustalania masy odebranych odpadów wykorzystywano zainstalowaną na terenie PSZOK wagę samochodową, która jednak do 19 września 2022 r. nie posiadała legalizacji (oceny zgodności ze wzorcem). Ponadto PSZOK nie był wyposażony w wagę umożliwiającą ustalenie masy odpadów dostarczanych w niewielkich ilościach, np. odpadów niebezpiecznych, takich jak baterie, świetlówki czy pozostałości farb i rozpuszczalników. Zagadnienia te opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1291-1295)

Kontrolowana jednostka nie posiadała informacji o aktualnej faktycznej ilości odpadów zebranych w PSZOK i nie przeprowadzała porównania stanu formalnego (ujętego w formularzach przekazania odpadów) ze stanem faktycznym. Nie prowadzono również wymaganej art. 67 ust. 3 i ust. 4a ustawy o odpadach ewidencji odpadów zebranych w PSZOK przy zastosowaniu Kart ewidencji odpadów w systemie BDO, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 769-776)

2.4. Urząd dysponował informacjami o sposobach dalszego postępowania z odpadami zebranymi w PSZOK, w tym dokąd były przekazywane odpady zbierane w PSZOK. Dane te były zawarte w systemie BDO w KPO wystawianych przez Urząd, a ponadto wykonawca odbierający odpady do każdej faktury dołączał potwierdzenie przekazania odpadów do instalacji.

(akta kontroli str. 936-957)

2.5. Przy PSZOK znajdował się punkt ponownego użycia produktów⁴⁵. Działalność tego punktu nie została uregulowana ani w Regulaminie ani w uchwale w sprawie zbierania odpadów, czy innych aktach prawa miejscowego. Informacje o PRU i zasadach jego działalności zamieszczono na tablicy ustawionej przed wjazdem na teren PSZOK – *Regulamin Punktu Rzeczy Używanych*. Przewidziano w nim, w szczególności, że: w PRU można zostawić przedmioty sprawne, nieuszkodzone, czyste, w dobrym stanie technicznym i niestwarzające zagrożenia dla użytkowników, pracownik PSZOK ma obowiązek sprawdzenia stanu przedmiotu, przedmiot jest eksponowany przez trzy miesiące (z możliwością przedłużenia), zdający wyraża zgodę na przekazanie przedmiotu do PSZOK jako odpad – jeżeli nie zostanie nabyty w okresie eksponowania, pracownik PSZOK prowadzi ewidencję przedmiotów, na której zdający i nabywca swoimi podpisami potwierdzają zapoznanie się i akceptację Regulaminu PRU i wyrażają zgodę na związanie jego postanowieniami, nabywca zobowiązany jest podpisać dokument nabycia przedmiotu, w którym oświadcza

⁴⁵ Dalej: PRU.

o zapoznaniu się ze stanem przedmiotu oraz zrzeka się roszczeń z tytułu jego wad. W umowie na obsługę PSZOK określono obowiązek wykonywania czynności przewidzianych w Regulaminie PRU⁴⁶, w tym prowadzenia ewidencji – *Listy przekazanych i nabytych przedmiotów* (załącznik nr 2 do Regulaminu PRU) oraz każdorazowego sporządzania Dokumentu nieodpłatnego nabycia przedmiotu (załącznik nr 1 do Regulaminu PRU).

(akta kontroli str. 568-575, 1033-1065)

Pod względem technicznym PRU był oddzielony od placu, na którym gromadzono odpady. Zorganizowano go w wiacie o konstrukcji metalowej ze ścianami pełnymi – z paneli blaszanych – do ok. połowy wysokości, a wyżej z siatki metalowej ogrodzeniowej. Wiata zlokalizowana była za bramą wjazdową na teren PSZOK, ale przed drugą bramą prowadzącą na plac, na którym ustawione były kontenery i pojemniki na odpady dostarczane do PSZOK. PRU nie był użytkowany zgodnie z przeznaczeniem. Z całego okresu od rozpoczęcia działalności PRU w kwietniu 2019 r. nie było dostępnej ani ewidencji przedmiotów przekazanych i nabytych w ramach działalności PRU ani żadnych dokumentów nieodpłatnego nabycia przedmiotu. W trakcie oględzin znajdowały się w nim sofy, fotele, biurka, krzesła, szafki i inne meble oraz pojedyncze inne produkty (narty, klocki plastikowe, lampy), które nie nadawały się do dalszego użytku i faktycznie stanowiły odpady gabarytowe. Powyższe opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 568-575)

2.6. W latach 2018-2022 poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji odpadów komunalnych papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła wynosił odpowiednio (w nawiasie poziom wymagany⁴⁷): 47% (30%), 41% (40%), 48% (50%), 25,38% (20%), 20,69% (25%) oraz recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne odpowiednio (w nawiasie poziom wymagany⁴⁸): 100% (50%), 100% (60%), 88% (70%), 100% (nie określono), 100% (nie określono).

Minimalne poziomy zostały dotrzymane w 2018, 2019 i 2021 r. W 2020 r. i w 2022 r. poziomy takie nie zostały osiągnięte w zakresie tzw. odpadów opakowaniowych, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 332-532, 579)

2.7. Wykazywane w sprawozdaniach poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia były rzetelnie obliczane. Sposób obliczeń był zgodny z przepisami⁴⁹ a obliczenia prawidłowe.

(akta kontroli str. 332-532)

2.8. Kontrolowana jednostka nie posiadała dokumentów dotyczących weryfikowania danych i informacji o odpadach komunalnych przekazywanych przez podmioty gospodarujące odpadami komunalnymi w rocznych sprawozdaniach o odpadach komunalnych. Kierownik Referatu i Inspektor wyjaśniły, że weryfikacja

⁴⁶ Stanowił on załącznik nr 3 do zapytania ofertowego, które było załącznikiem nr 3 do umowy.

⁴⁷ W latach 2018 i 2019 zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2161, uchylone z dniem 31 grudnia 2020 r.), a w latach 2020-2022 zgodnie z art. 3aa pkt 1 i art. 3b ust. 1 ustawy ucpq.

⁴⁸ W latach 2018-2019 zgodnie z zapisami rozporządzenia w sprawie poziomów recyklingu, a w 2020 r. zgodnie z art. 3aa pkt 2 ustawy ucpq.

⁴⁹ W okresie 2018-2020 stosownie do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2167), w latach 2021-2022 stosownie do rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z 3 sierpnia 2021 r. w sprawie sposobu obliczania poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1530), które weszło w życie z dniem 4 września 2021 r.

ww. sprawozdań za 2022 r. polegała na sprawdzeniu zgodności zawartych w nich informacji z dokumentami załączonymi do faktur za odbiór odpadów od mieszkańców i z PSZOK, w których podano informacje o ilości odpadów odebranych i przekazanych do instalacji. W okresie objętym kontrolą do weryfikacji sprawozdań w Urzędzie nie korzystano z możliwości przewidzianej w art. 9p ucpg – tj. podmiotów składających sprawozdania nie wzywano do okazania dokumentacji, na podstawie której były sporządzane dokumenty na potrzeby ewidencji odpadów oraz dokumentów potwierdzających przetworzenie odpadów. Inspektor wyjaśniła: *na moment składania sprawozdania nie byłam na tyle wdrożona w zagadnienia gospodarki odpadami komunalnymi, aby wykorzystać zapisy art. 9p ustawy, w przyszłości na pewno będzie to przeze mnie stosowane.*

(akta kontroli str. 578)

2.9. W okresie objętym kontrolą pracownicy Urzędu przeprowadzili jedną kontrolę podmiotu odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości oraz z PSZOK. Kontrola ta została przeprowadzona w dniu 17 lipca 2023 r., czyli w trakcie postępowania kontrolnego Najwyższej Izby Kontroli. Kontrolę zrealizowano zgodnie z procedurą określoną zarządzeniem Burmistrza z 30 czerwca 2023 r., a jej zakres obejmował przestrzeganie przez przedsiębiorcę warunków odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. Stosownie do art. 9u ust. 1a ucpg kontrole podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości Burmistrz miał obowiązek przeprowadzać co najmniej raz na dwa lata. Uchybienie tego obowiązku opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 827, 846-934)

W latach 2021-2023 w Urzędzie opracowano plany kontroli przestrzegania przepisów ucpg przez właścicieli nieruchomości, w których założono przeprowadzenie łącznie 46 kontroli, z czego 20 w 2021 r., 18 w 2022 r., osiem w 2023 r. Wszystkie zaplanowane kontrole przeprowadzono i prawidłowo udokumentowano protokołami. Zakres przedmiotowy kontroli obejmował: wyposażenie nieruchomości w pojemniki do zbierania odpadów, zgodność zbierania odpadów z przepisami (w tym ich segregacji) i przekazywania ich do odbioru oraz – w zależności od wyposażenia nieruchomości – także sposób gromadzenia i pozbywania się nieczystości ciekłych i przestrzeganie uchwały antysmogowej. Zaniechanie planowania i przeprowadzania kontroli w latach 2018-2020 opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 581-646)

2.10. W okresie objętym kontrolą do Urzędu nie wpłynęły skargi dotyczące braku działań lub nieprawidłowości w zakresie odpadów komunalnych, selektywnego zbierania odpadów czy też funkcjonowania PSZOK.

(akta kontroli str. 1008)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Wskutek braku skutecznego nadzoru nad wykonawcą realizującym usługę odbioru odpadów komunalnych z nieruchomości, na terenie Gminy do zbierania odpadów wykorzystywane były pojemniki, których oznaczenie kolorami i napisami nie odpowiadało wymogom rozporządzenia w sprawie selektywnego zbierania odpadów, jak również wymogom określonym w Regulaminie. W próbie badawczej⁵⁰ niezgodnych z przepisami rozporządzenia było 47,2% pojemników na terenie

⁵⁰ 36 pojemników na terenie zabudowy wielorodzinnej i 56 na terenie zabudowy jednorodzinnej.

zabudowy wielorodzinnej i 71,4% na terenie zabudowy jednorodzinnej, a naruszających Regulamin – odpowiednio – 80,6% i 94,6%.

Stosownie do § 2 ust. 1 pkt 1 uchwały w sprawie odbioru odpadów Gmina, w zamian za uiszczoną opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi, zapewniała wyposażenie nieruchomości w pojemniki do zbierania odpadów komunalnych. Przepisami rozporządzenia w sprawie selektywnego zbierania odpadów określone zostały wymagania w zakresie oznaczenia pojemników przeznaczonych do zbierania poszczególnych frakcji odpadów: papieru, szkła, metali, tworzyw sztucznych, odpadów opakowaniowych wielomateriałowych i bioodpadów. Przykładowo w § 2 ust. 4 rozporządzenia przewidziano, że *frakcje odpadów, w których skład wchodzi odpady metali, w tym odpady opakowaniowe z metali, odpady z tworzyw sztucznych, w tym odpady opakowaniowe z tworzyw sztucznych, oraz odpady opakowaniowe wielomateriałowe, zbiera się w pojemnikach lub workach koloru żółtego, oznaczonych napisem „Metale i tworzywa sztuczne”*. Przepis § 2 ust. 6 rozporządzenia dopuszczał *pokrycie pojemników lub worków kolorami i napisami tylko w części, nie mniejszej jednak niż 30% zewnętrznej powierzchni pojemników widocznej dla korzystających z pojemników*. W Regulaminie wymagania w zakresie oznaczenia pojemników przewidziano analogicznie jak w rozporządzeniu, z wyjątkiem możliwości częściowego pokrycia kolorem. Gmina – w wyniku postępowania o udzielenie zamówienia publicznego – wybrała wykonawcę i zawarła z nim umowę w przedmiocie odbioru odpadów z nieruchomości⁵¹, na mocy której wykonawca był zobowiązany wyposażyć nieruchomości objęte zbiórką odpadów w pojemniki zgodne obowiązującymi wymogami⁵². Oględziny miejsc zbierania odpadów komunalnych wykazały, że spośród 36 pojemników na terenie zabudowy wielorodzinnej 17 (47,2%) było niezgodnych, w zakresie oznaczenia kolorami lub napisami, z przepisami ww. rozporządzenia, a 29 (80,6%) nie spełniało wymogów określonych w Regulaminie. Na terenie zabudowy jednorodzinnej spośród 56 pojemników było to – odpowiednio – 40 (71,4%) i 53 (94,6%). Stwierdzone niezgodności polegały na niewłaściwej treści napisów – (np. na pojemnikach, których powinien być umieszczony napis *Metale i tworzywa sztuczne* znajdował się napis *Tworzywa Papier Puszki aluminiowe i metalowe*), braku napisów lub nieodpowiednim pokryciu kolorem. Rozporządzenie w sprawie selektywnego zbierania odpadów weszło w życie z dniem 1 lipca 2021 r., a termin na dostosowanie pojemników do jego postanowień – stosownie do § 4 rozporządzenia – upłynął 1 lipca 2022 r. Wykorzystywanie pojemników oznaczonych niezgodnie z przepisami mogło wprowadzać w błąd osoby z nich korzystające co do prawidłowego selektywnego zbierania odpadów – np. co do możliwości umieszczania papieru w żółtym pojemniku. Ponadto Gmina wypłacała wynagrodzenie wykonawcy odbierającemu odpady z nieruchomości, które – zgodnie z umową – obejmowało dostarczenie pojemników spełniających wymagania, a w tym zakresie wykonawca nie spełnił należycie swojego świadczenia.

(akta kontroli str. 302-312, 651-682)

Odnosząc się do opisanej nieprawidłowości Inspektor i Kierownik Referatu wyjaśniły, że *przed kontrolą NIK pojemniki nie były kontrolowane przez Urząd (...) po stwierdzeniu nieprawidłowości podjęto działania w celu wyegzekwowania od wykonawcy dostarczenia właściwych pojemników*. Burmistrz i Zastępca Burmistrza wskazali, że nie posiadali wiedzy, dlaczego pojemniki nie były wcześniej sprawdzane i podjęli działania w celu zapewnienia mieszkańcom właściwie oznakowanych pojemników.

(akta kontroli str. 769-776, 1435-1440)

⁵¹ Umowy nr IZP-IV.271.1.2023.

⁵² Szczegóły określono w pkt 4.3. Opisu przedmiotu zamówienia, który stanowił załącznik do umowy.

2. Jednostka kontrolowana nie dopełniła obowiązków informacyjnych wynikających z art. 13 RODO w związku z prowadzeniem monitoringu wizyjnego na terenie PSZOK. Na terenie PSZOK prowadzono monitoring wizyjny za pomocą ośmiu kamer. Nagrania z monitoringu były przechowywane przez 24 dni. Obraz wyświetlany w czasie rzeczywistym, jak i pochodzący z nagrań był wyraźny i umożliwiał bezproblemową identyfikację osób objętych monitoringiem. Art. 13 RODO wymaga, aby osoby, których dane osobowe (tutaj wizerunek) są przetwarzane zostały poinformowane kto jest administratorem danych osobowych i inspektorem ochrony danych, jaki jest cel i podstawa prawna przetwarzania danych, jakie dane są gromadzone i przez jaki okres będą przechowywane oraz o przysługujących uprawnieniach. Podczas oględzin stwierdzono, że jedyną informacją o prowadzeniu monitoringu na terenie PSZOK była tabliczka z piktogramem kamery i napisem UWAGA OBIEKT MONITOROWANY, która nie zawierała wymaganych informacji, a do tego leżała w trawie oparta o ogrodzenie.

Burmistrz i Zastępca Burmistrza wyjaśnili, że *zmiany kadrowe oraz krótki okres czasu od przejęcia nowych obowiązków przez nowych pracowników do momentu kontroli NIK uniemożliwił weryfikację i naprawę wszystkich błędów i nieprawidłowości.*

(akta kontroli str. 561-565, 1435-1440)

3. Odpady, w tym niebezpieczne, w PSZOK były przechowywane w pojemnikach nieposiadających oznakowania wymaganego przepisami rozporządzenia o magazynowaniu odpadów.

Kontenery na odpady, inne niż niebezpieczne, nie posiadały oznaczenia albo posiadały kartki z nazwami potocznymi odpadów np. „GRUZ”, „ZIELONE”, „SZKŁO”, co było niezgodne z § 5 ust. 3-5 ww. rozporządzenia. Pojemniki na odpady niebezpieczne także były oznaczone jedynie kartkami z potocznym opisem przeznaczenia poszczególnych pojemników „NIEBEZPIECZNE” – i odpowiednio – „KWASY”, „ROZPUSZCZALNIKI”, „OLEJE JADALNE”, „AKUMULATORY”, „ŚWIETLÓWKI” i nie posiadały etykiet wymaganych z mocy przepisów § 9 rozporządzenia. Zgodnie z przywołanymi przepisami oznaczenia i etykiety muszą przede wszystkim zawierać kod odpadu.

Burmistrz i Zastępca Burmistrza wyjaśnili, że *pracownicy Spółdzielni opisali pojemnik i kontenery nazwami potocznymi jakimi posługują się na co dzień i które są bardziej zrozumiałe i oczywiste dla mieszkańców (...) ze względu na zbyt krótki okres czasu pracownicy nie zdążyli zweryfikować oznaczeń pojemników i kontenerów zgodnie z wymienionym rozporządzeniem. W najbliższym czasie opisy zostaną poprawione według obowiązujących zasad.*

Odnosząc się do powyższych wyjaśnień Najwyższa Izba Kontroli zauważyła, że stosownie do § 9 ust. 5 rozporządzenia o magazynowaniu odpadów *etykieta może zawierać także inne informacje dotyczące magazynowanych odpadów, w szczególności branżowe oznaczenia.*

(akta kontroli str. 568-575, 1435-1440)

4. Na terenie prowadzonego przez Gminę PSZOK – wbrew wymaganiom określonym w § 4 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia o magazynowaniu odpadów – odpady styropianowe oraz tekstylne przechowywane były luzem poza pojemnikami (na hałdach), co stwarzało ryzyko ich przenoszenia przez podmuch wiatru.

Stosownie do przywołanego przepisu, magazynowanie odpadów należy prowadzić w sposób zapobiegający rozprzestrzenianiu się odpadów poza przeznaczone do tego celu miejsce, w tym poza przeznaczone do tego celu opakowania, pojemniki, kontenery, zbiorniki, worki lub wydzielone boksy i sektory, oraz rozprzestrzenianiu się odpadów na nieruchomości sąsiadujące z nieruchomością, na której jest prowadzone magazynowanie odpadów. Podczas oględzin stwierdzono, że pojemniki

przeznaczone na odpady styropianowe i tekstylne były przepełnione, a odpady tego rodzaju przechowywane były luzem na terenie PSZOK.

Burmistrz i Zastępca Burmistrza wyjaśnili, że przyczyną nieprawidłowości było zaniechanie rzetelnego nadzoru nad realizacją umowy na bieżące prowadzenie PSZOK, do którego doszło w poprzednich latach, a obecnie wszelkie nieprawidłowości są przez nich niwelowane.

(akta kontroli str. 568-575, 1435-1440)

5. Kontrolowana jednostka nie zapewniła rzetelnego nadzoru nad realizacją umowy w przedmiocie bieżącej obsługi PSZOK, w zakresie: a/ poprawności i kompletności wypełniania formularzy przyjęcia odpadów, b/ weryfikacji uprawnienia osób do przekazania odpadów, c/ zachowania limitu przyjęć dwóch ton odpadów budowlanych i rozbiórkowych na nieruchomość w ciągu roku, d/ sprawdzania czy stan magazynowy – ilość odpadów znajdujących się na PSZOK – odpowiada stanowi stwierdzonemu w formularzach przyjęcia odpadów, e/ obsługi PRU, w tym wystawiania *Dokumentów nieodpłatnego nabycia przedmiotu* i prowadzenia *Listy przekazanych i nabytych przedmiotów*, f/ niedopuszczania do przepełniania się kontenerów na odpady i tym samym zapobiegania przechowywania odpadów luzem, g/ egzekwowania składania corocznych sprawozdań o rodzaju i ilości zebranych odpadów.

Od rozpoczęcia działalności PSZOK od 1 kwietnia 2019 r. do zakończenia czynności kontrolnych bieżąca obsługa PSZOK (oraz utworzonego przy nim PRU) była realizowana przez Spółdzielnię na podstawie zawartej umowy. Podejmując się świadczenia usługi podmiot ten nie posiadał żadnego doświadczenia w gospodarowaniu odpadami, a jego pracownicy nie posiadali niezbędnych kwalifikacji (nie ukończyli szkoleń i nie mieli wykształcenia kierunkowego). Stosownie do postanowień umowy, na Spółdzielni spoczywały obowiązki, w tym m.in.: każdorazowe potwierdzenie przyjęcia odpadów według załącznika nr 5 do zapytania ofertowego (§ 2 ust. 1 pkt 7 umowy), informowanie o konieczności opróżnienia pojemnika lub kontenera w taki sposób aby zapobiec ich przepełnieniu (§ 2 ust. 1 pkt 9), sporządzenie i przekazanie Burmistrzowi oraz Wójtowi Radłowa sprawozdania według wzoru stanowiącego załącznik nr 2 do zapytania ofertowego – do końca stycznia za rok poprzedni (§ 2 ust. 1 pkt 10), utrzymywanie czystości i porządku na terenie PSZOK (§ 2 ust. 1 pkt 12), przestrzeganie oraz egzekwowanie przestrzegania zasad korzystania z PSZOK (§ 2 ust. 1 pkt 11), obsługiwanie PRU, w tym sprawdzanie stanu przekazywanych rzeczy oraz prowadzenie dokumentacji przyjmowania i nabywania rzeczy (§ 2 ust. 3). W celu zapewnienia należytej jakości obsługi PSZOK, w § 9 ust. 1 umowy przewidziano uprawnienie zamawiającego do kontrolowania sposobu wykonania przedmiotu umowy, zastrzegając przy tym, że z *każdej podjętej czynności będzie sporządzany protokół*. W postanowieniach umowy wprowadzone zostały także kary umowne powiązane z zaniechaniem lub nieprawidłowym wykonaniem obowiązków wykonawcy, w tym za: nieprzekazanie ww. sprawozdania, niesporządzenie lub nienależyte sporządzenie dokumentacji przyjęcia odpadów, niepoinformowanie o konieczności opróżnienia pojemnika oraz obsługiwanie PRU niezgodnie z regulaminem.

(akta kontroli str. 769-776, 794-826)

W trakcie kontroli przeprowadzanej przez Najwyższą Izbę Kontroli stwierdzono, że wykonawca, tj. Spółdzielnia, nienależycie wykonywała przedmiot umowy. Wszystkie 7 676 sztuk (100%) formularzy przekazania odpadów wystawiono nienależycie. Nie zawierały one wymaganych danych i/lub dane te były niekompletne lub niezetelne (np. brak numeracji formularzy, brak kodu odpadów, na jednym formularzu dokumentowano przyjęcie odpadów różnych rodzajów, dane często były nieprecyzyjne i nie pozwalały na identyfikację odpadów – np. zapis „odpady niebezpieczne 20 kg”, „gabaryt 200 kg”, „z budowy 500 kg”). Obsługujący PSZOK

sprawdzał czy osoba przekazująca odpady jest mieszkańcem gmin Gorzów Śląski albo Radłów, ale nie potwierdzał, czy uiściła ona opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Limit przyjęć dwóch ton odpadów budowlanych i rozbiórkowych na nieruchomość w ciągu roku⁵³ nie był sprawdzany, przy czym było to praktycznie niemożliwe zważywszy na brak ewidencji odpadów i sposób wypełniania i przechowywania formularzy przyjęcia odpadów. Podczas oględzin PRU był użytkowany niezgodnie z przeznaczeniem – przechowywane były w nim odpady i nie prowadzono ewidencji przekazanych i nabytych przedmiotów. Na terenie PSZOK znajdowały się też znaczne ilości (hałdy) odpadów styropianowych oraz tekstylnych.

(akta kontroli str. 568-575, 1414, 1442-1445)

Pomimo uchybień w realizacji umowy, w tym niektórych utrzymujących się od kwietnia 2019 r., przez cały okres obsługi PSZOK przez Spółdzielnię, kontrolowana jednostka nie przeprowadziła ani jednej kontroli w trybie § 9 ust. 1 umowy (nie sporządzono żadnego protokołu kontroli), do Spółdzielni nie skierowano żadnych pisemnych zastrzeżeń względem realizacji usług a także nie naliczono żadnych kar umownych, w tym z tytułu nierzetelnego sporządzania formularzy przyjęcia odpadów i niedopełnienia obowiązku składania sprawozdań. Skutkiem braku stosowania środków nadzoru nad Spółdzielnią były nieprawidłowości w funkcjonowaniu PSZOK.

(akta kontroli str. 1009, 1416-1420)

Z wyjaśnień Inspektora i Kierownika Referatu wynikało, że nadzór nad obsługą PSZOK ograniczał się do kilkukrotnych w ciągu miesiąca wizyt o charakterze gospodarczym, podczas których sprawdzano wypełnienie pojemników i stan uporządkowania terenu. Na bieżąco wydawano też polecenia pracownikom Spółdzielni co należy poprawić oraz zgłaszano konieczności odbierania odpadów z wypełnionych kontenerów przez firmę odbierającą odpady. Kierownik Referatu wyjaśniła ponadto, że podczas wizyt: *sprawdzałam jedynie czy pracownik Spółdzielni wystawia formularze przekazania odpadów (wystawiał je), ale ich treści nie sprawdzałam, wiedziałam, że powinna być prowadzona ewidencja elektroniczna i zgłaszałam to Burmistrzowi, obecnie podejmujemy działania, aby taką ewidencję zaprowadzić na PSZOK. Inspektor wyjaśniła także: Widziałam, że karty są mało czytelne i nie zawierają wszystkich informacji, ale nie byłam jeszcze na tyle wdrożona w zasady prowadzenia PSZOK, aby zidentyfikować to jako nieprawidłowość – karty z wcześniejszych okresów były takie same i nikt nie stwierdził, że stan ten wymaga zmiany.*

(akta kontroli str. 769-776)

Prezes Spółdzielni zeznał, że Spółdzielnia nie posiadała wiedzy ani praktycznego doświadczenia w zakresie gospodarowania odpadami, w szczególności na temat wymogów prawnych i formalnych dotyczących działalności PSZOK oraz że *ze strony Gminy uzyskiwaliśmy zapewnienia, że od Spółdzielni oczekuje się wyłącznie zapewniania obsługi PSZOK pod względem technicznym (...) byliśmy przekonani, że prowadzeniem PSZOK pod względem administracyjnym, organizacyjnym i prawnym zajmować się będzie gmina. Prezes Spółdzielni podkreślił, że nigdy nie było żadnych pisemnych zastrzeżeń do realizacji umowy. Spółdzielni były zgłaszane ustnie tylko drobne bieżące kwestie dotyczące spraw technicznych lub organizacyjnych, jak np. lokalizacji kontenera, terminu wywozu odpadów. Na Spółdzielni nie były nakładane żadne kary.*

(akta kontroli str. 1416-1420)

Burmistrz wyjaśnił: *Nie mam wiedzy, dlaczego i kiedy zaniechano rzetelnego nadzoru nad realizacją umowy na bieżące prowadzenie PSZOK. Obecnie wszelkie*

⁵³ Określony w § 2 ust. 5 uchwały w sprawie szczegółowego sposobu odbierania odpadów.

nieprawidłowości są przez nas niwelowane. Nie mam wiedzy na temat czym kierowali się moi poprzednicy w wyborze firm do obsługi PSZOK. Podpisując umowę na bieżące prowadzenie PSZOK sugerowałem się kilkuletnim już doświadczeniem firmy. Nie mam wiedzy, dlaczego spółdzielnia socjalna Integracja nie przekazywała do tej pory sprawozdań burmistrzowi. Warunki umowy zawartej na rok 2023 będą przez nas ściśle egzekwowane. Jeżeli firma nie wywiąże się z umowy zostaną z tego wyciągnięte odpowiednie konsekwencje. Zastępca Burmistrza złożyła tożsame wyjaśnienia.

(akta kontroli str. 1435-1440)

6. Do ustalania masy odpadów przyjmowanych przez PSZOK wykorzystywano wagę samochodową, która do 19 września 2022 r., wbrew wymogowi określonymu w art. 8a ust. 1 ustawy z dnia 11 maja 2001 r. Prawo o miarach⁵⁴, nie posiadała legalizacji (oceny zgodności ze wzorcem). Ponadto PSZOK nie był wyposażony w inną wagę, która umożliwiałaby dokładne ustalenie odpadów dostarczanych w nieznacznym ilościach (poniżej progu tolerancji pomiaru wagi samochodowej) – w tym przede wszystkim odpadów niebezpiecznych – co stwarzało ryzyko, że pomiary ich masy były dokonywane nierzetelnie.

PSZOK działał od 1 kwietnia 2019 r., natomiast dokument potwierdzający legalizację zainstalowanej w nim wagi samochodowej datowany był na 20 września 2022 r. Zgodnie z 8a ust. 1 Prawa o miarach *przrządy pomiarowe podlegające prawnej kontroli metrologicznej mogą być wprowadzane do obrotu i użytkowania oraz użytkowane tylko wówczas, jeżeli posiadają odpowiednio ważną decyzję zatwierdzenia typu lub ważną legalizację.*

Ponadto do PSZOK były przekazywane odpady w nieznacznym ilościach – np. świetlówki, baterie, opakowania po farbách i rozpuszczalnikach – co do których ustalenie masy za pomocą wagi samochodowej było niemożliwe lub obarczone znaczną niedokładnością⁵⁵.

Kierownik Referatu wyjaśniła: *po objęciu stanowiska Kierownika Referatu w sierpniu 2022 r. zidentyfikowałam nieprawidłowość braku legalizacji dla wagi samochodowej i od razu podjęłam działania, aby tę nieprawidłowość usunąć – tj. przeprowadzić legalizację wagi.* Były Kierownik Referatu nie udzielił wyjaśnień w tym zakresie. Burmistrz i Zastępca Burmistrza wyjaśnili, że *po wykryciu nieprawidłowości natychmiast dokonaliśmy legalizacji w/w wagi.*

(akta kontroli str. 1291-1295, 1406-1411, 1435-1440)

7. Kontrolowana jednostka nie prowadziła ewidencji odpadów przyjmowanych przez PSZOK wymaganej przepisami art. 66 ust. 1 i 67 ust. 3 i ust. 4a ustawy o odpadach. Gmina prowadząca PSZOK, podobnie jak każdy posiadacz odpadów, była obowiązana do prowadzenia na bieżąco ich ilościowej i jakościowej ewidencji zgodnie z katalogiem odpadów określonym w przepisach wydanych na podstawie art. 4 ust. 3 ustawy o odpadach. Masę dostarczanych od mieszkańców odpadów, należało wpisywać każdorazowo⁵⁶ dla danego rodzaju odpadu w kartę ewidencji odpadów znajdującą się w systemie BDO. Zaniechanie prowadzenia ewidencji skutkowało brakiem w Urzędzie wiedzy o rodzaju i ilości odpadów przechowywanych na terenie PSZOK. Stan taki wpływał na rzetelność sprawozdań i analiz dotyczących gospodarowania odpadami, a ponadto ograniczał możliwość nadzoru nad

⁵⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 2063.

⁵⁵ Według informacji uzyskanej od podmiotu przeprowadzającego legalizację wagi jej działka legalizacyjna miała wartość 10 kg.

⁵⁶ W Bazie wiedzy BDO zamieszczonej na stronie internetowej Ministerstwa Klimatu i Środowiska wskazano, że dopuszczalne jest dokonywanie wpisów do Karty Ewidencji Odpadów jednorazowo na koniec dnia. Treść odnośnika dostępna na dzień 9 listopada 2023 r. <https://bdo.mos.gov.pl/baza-wiedzy/pszok-czy-masa-odpadow-dostarczona-od-mieszkanca-ma-byc-kazdorazowo-umieszczona-w-bdo-czy-zbiorczo-na-koniec-dnia-dla-kazdego-rodzaju-odpadu/>

wykonywaniem umów w przedmiocie odbioru odpadów z PSZOK oraz bieżącej jego obsługi, w tym ocenę ryzyka wprowadzania do PSZOK odpadów z nieuprawnionych źródeł (ze względu na brak danych do porównania ilości odpadów przyjętych przez PSZOK od podmiotów uprawnionych, faktycznie zgromadzonych w PSZOK oraz z niego odebranych).

Inspektor wyjaśniła: *jak rozpoczęłam wykonywanie obowiązków związanych z gospodarowaniem odpadami nie było prowadzonej zbiorczej ewidencji odpadów przyjmowanych przez PSZOK, nie było ewidencji elektronicznej ani w programie ani w BDO. Kierownik Referatu wyjaśniła: ze względu na brak czasu i nadmiar obowiązków służbowych nie mogłam się rzetelnie zająć sprawami prowadzenia PSZOK, ale wiem jakie działania powinny zostać podjęte i będą one realizowane.* Były Kierownik Referatu nie udzielił wyjaśnień w tym zakresie. Burmistrz i Zastępca Burmistrza wyjaśnili, że nie mieli wiedzy na temat zaniechań dotychczasowej ewidencji odpadów przyjmowanych na PSZOK, a obecnie dążą do naprawy wszystkich błędów i zaniedbań.

(akta kontroli str. 769-776, 1416-1420)

8. W PRU przechowywano odpady wielkogabarytowe, co świadczyło o braku rzetelności w jego prowadzeniu, gdyż stosownie do Regulaminu PRU miał on zapewniać mieszkańcom możliwość pozostawienia albo nabycia *przedmiotów sprawnych, nieuszkodzonych, czystych, w dobrym stanie technicznym i niestwarzających zagrożenia dla użytkowników.*

Inspektor wyjaśniła, że do Urzędu *nie przekazano informacji o produktach przyjętych przez PRU*, a Kierownik Referatu wskazała: *w okresie od kiedy jestem Kierownikiem Referatu do PRU nie przyjmowano rzeczy, PRU był już wypełniony rzeczami przyjętymi wcześniej, mieszkańcy nie byli zainteresowani przyjmowaniem rzeczy używanych (...) w PRU znajdowały się różne rzeczy, w tym przedmioty wielkogabarytowe, nie wiem kiedy zostały one przyjęte (...) obecnie PRU został uprzątnięty – wszystkie rzeczy zostały z niego usunięte.* Burmistrz i Zastępca burmistrza potwierdzili, że w PRU były przechowywane gabaryty, które nie zostały przyjęte do PRU (...) stanowiły jedynie odpady wielkogabarytowe, które zostały odebrane zgodnie z procedurami.

Odnosząc się do powyższych wyjaśnień, Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że po pierwsze, przyczyną nieprzyjmowania do PRU produktów nadających się do użytku mogło być to, że był on wypełniony odpadami, a po drugie, podnoszony brak zainteresowania usługami PRU może wskazywać na niewystarczające ich promowanie wśród mieszkańców Gminy.

(akta kontroli str. 568-575, 769-776, 1416-1420)

9. W 2020 i 2022 roku Gmina nie osiągnęła, wymaganego art. 3aa pkt 1 oraz w art. 3b ust. 1 pkt 2 ucpg poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości co najmniej 50% wagowo (w 2020 r., z frakcji: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła), gdyż wyniósł on 48% oraz 25% wagowo (2022 r., z całości odpadów komunalnych), gdyż wyniósł on 20,69%.

Inspektor i Kierownik Referatu wyjaśniły, że przyczyną powyższego stanu był *brak odpowiedniego nadzoru nad funkcjonowaniem systemu gospodarki odpadami komunalnymi, który był wynikiem zmian kadrowych na stanowisku i reorganizacji urzędu (..) aby osiągnąć wymagany poziom (..) w naszej gminie wprowadzona zostanie inwentaryzacja recyklingu bioodpadów u źródła, czyli w przydomowych kompostownikach oraz segregacja na dodatkową frakcję odpadu jaką jest popiół.* Burmistrz i Zastępca Burmistrza potwierdzili zamiar podejmowania ww. działań.

(akta kontroli str. 376-426, 476-532, 579)

10. W okresie od 2018 r. do 16 lipca 2023 r. Urząd nie przeprowadzał kontroli w stosunku do podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli

nieruchomości, które to kontrole, zgodnie z art. 9u ust. 1a ucp⁵⁷, należało przeprowadzać co najmniej raz na dwa lata.

Kierownik Referatu wyjaśniła, że nie miała czasu się tym wcześniej zajmować, bo inne zadania były ważniejsze i pilniejsze. Burmistrz i Zastępca Burmistrza wyjaśnili, że w wymagana kontrola w siedzibie firmy została przeprowadzona w przeciągu niespełna roku od przejęcia obowiązków przez nowych pracowników i że nie są w stanie określić, dlaczego nie były przeprowadzane wcześniej. Były Kierownik Referatu nie udzielił wyjaśnień w tym zakresie.

(akta kontroli str. 827, 846, 769-772, 1435-1440)

11. W latach 2018-2020 w Urzędzie nie planowano i nie przeprowadzano (do 27 grudnia 2021 r.) kontroli przestrzegania i stosowania ucp⁵⁷, o których mowa w art. 9u ust. 1 ucp⁵⁷, w stosunku do właścicieli nieruchomości położonych na terenie Gminy, co było przejawem braku rzetelności w realizacji zadań własnych Gminy określonych ww. ustawą, w tym z zakresu zapewnienia warunków selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

Były Kierownik Referatu nie udzielił wyjaśnień w sprawie zaniechania przeprowadzania kontroli, a uzyskanie wyjaśnień od byłego Burmistrza nie było możliwe z powodu jego śmierci. Od Burmistrza, Zastępcy Burmistrza i obecnych pracowników Urzędu nie pobierano wyjaśnień, gdyż w okresie pełnienia przez nich funkcji lub zajmowania stanowisk przedmiotowe kontrole były już prawidłowo planowane i przeprowadzane.

(akta kontroli str. 581, 1406-1411)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie sprawowanie przez jednostkę kontrolowaną nadzoru nad realizacją działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz ich recyklingu.

Nierzetelność, nieskuteczność i/lub naruszenie przepisów wystąpiły w przypadku realizacji nadzoru nad działaniami wszystkich uczestników systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w Gminie. Z naruszeniem przepisów ucp⁵⁷ do 16 lipca 2023 r. nie przeprowadzano kontroli w stosunku do podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości. Nie przeprowadzono ani jednej kontroli wykonywania usługi bieżącej obsługi PSZOK, w trybie przewidzianym w umowie, i nie egzekwowano od wykonawcy należytego wykonywania obowiązków określonych w umowie. W latach 2018-2020 nie planowano i nie przeprowadzano kontroli przestrzegania i stosowania ucp⁵⁷ przez właścicieli nieruchomości. Wbrew wymogom określonym w przepisach ustawy o odpadach jednostka kontrolowana nie prowadziła ewidencji odpadów przyjmowanych przez PSZOK⁵⁸, przez co nie posiadała informacji o faktycznej ilości zgromadzonych w nim odpadów i pozbawiona była środków nadzoru w zakresie przyjmowania i odbierania odpadów z PSZOK (np. weryfikacja zgodności ilości odpadów przekazanych przez mieszkańców z ilością odpadów odebranych z PSZOK). Brak ww. ewidencji wpływał także na rzetelność sprawozdań z gospodarki odpadami, w których zamiast rodzaju i ilości odpadów zebranych przez PSZOK podawano dane o odpadach z niego odebranych.

Zaniedbania w nadzorze skutkowały wieloma innymi nieprawidłowościami, w tym licznymi przypadkami stosowania pojemników na odpady oznaczonych niezgodnie z przepisami, brakiem wynikających z RODO informacji w związku z prowadzonym monitoringiem wizyjnym na terenie PSZOK, naruszeniami warunków przechowywania odpadów na PSZOK, niezgodnym z przeznaczeniem użytkowaniem PRU i niezapewnieniem do 19 września 2022 r. legalizacji wagi samochodowej do

⁵⁷ Obowiązującym od 6 września 2019 r.

⁵⁸ Sporządzane formularze przekazania odpadów nie mogły zastąpić wymaganej ewidencji elektronicznej, a ponadto były niekompletne i wypełnione nierzetelnie, a dane w nich zawarte nie były usystematyzowane. Z tych powodów nie nadawały się do realizacji nadzoru nad działalnością PSZOK.

pomiaru ilości odpadów przyjmowanych przez PSZOK. Mogły się też one finalnie przyczynić do nie osiągnięcia przez Gminę w 2020 i 2022 roku wymaganego ustawowo poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych.

Najwyższa Izba Kontroli odnotowała, że część uchybień zostało we własnym zakresie prawidłowo zidentyfikowanych i usuniętych przez kontrolowaną jednostkę (17 lipca 2023 r. przeprowadzono kontrolę podmiotu odbierającego odpady, od 28 grudnia 2021 r. przeprowadzano kontrole właścicieli nieruchomości, od 20 września 2022 r. zapewniono legalizację wagi w PSZOK), niemniej jednak przez większość okresu objętego kontrolą utrzymywały się stany nieprawidłowe i to one przesądziły o niniejszej ocenie częściowej.

OBSZAR

3. Finansowanie działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz ich recyklingu

Opis stanu faktycznego

3.1. W latach 2018-2023 (I połowa) wpływy z tytułu opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości wzrastały i wynosiły w: 2018 r. – 721 tys. zł; 2019 r. – 851,5 tys. zł; 2020 r. – 1 236,7 tys. zł; 2021 r. – 1 569,2 tys. zł; 2022 r. – 1 824,3 tys. zł oraz w I połowie 2023 r. – 1 038,4 tys. zł.

(akta kontroli str. 683-695, 935)

W okresie objętym kontrolą Gmina nie uzyskała, w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz ich recyklingu, innych wpływów⁵⁹ niż z tytułu opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości.

(akta kontroli str. 935)

3.2. W okresie objętym kontrolą, nie podjęto dodatkowych działań w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi, w celu zapewnienia dodatkowych dochodów⁶⁰, np. z tytułu sprzedaży surowców wtórnych, produktów przygotowanych do ponownego użycia, działalności punktów napraw czy wykorzystania odpadów komunalnych jako surowców wtórnych, niekonwencyjnego źródła energii lub wdrażanie innych podobnych technologii. Burmistrz wyjaśnił: *moje krótkie urzędowanie nie pozwoliło mi na podjęcie działań w tym zakresie, aczkolwiek mam świadomość wyzwań jakie stoją przed naszą gminą (...) dołożymy wszelkich starań, aby rozwijać naszą gminę w tym kierunku.*

(akta kontroli str. 1435-1439)

3.3. Kontrolowana jednostka prawidłowo ustaliła stawki opłaty podwyższonej dla właścicieli nieruchomości, na których nie segregowano odpadów. W okresie objętym kontrolą w Gminie obowiązywały cztery uchwały w sprawie ustalenia wysokości opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi. W przygotowanych przez Urząd projektach ww. uchwał – zgodne z wymogiem określonym w art. 6k ust. 3 ucpg – zastosowano podwyższone stawki opłat dla właścicieli nieruchomości którzy nie wypełniali obowiązku zbierania odpadów komunalnych w sposób selektywny⁶¹. W Urzędzie nie było dokumentów wskazujących na możliwość prowadzenia w latach 2018-2021 postępowań w sprawie określenia wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, o których mowa w art. 6ka ucpg, a w okresie 2022-2023 (do 13 października) takie postępowania nie były prowadzone. Kierownik Referatu oświadczyła, że *do Urzędu nie wpłynęły żadne powiadomienia o niedopełnieniu przez*

⁵⁹ Brak wpływów ze sprzedaży surowców wtórnych, sprzedaży rzeczy w punktach napraw, umów ze zbierającymi odpady opakowaniowe, użytkowe.

⁶⁰ Poza wpływami z tytułu opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości.

⁶¹ Tj. w wysokości nie niższej niż dwukrotna wysokość i nie wyższej niż czterokrotna wysokość stawki podstawowej.

właściciela nieruchomości obowiązku selektywnego zbierania odpadów komunalnych, o których mowa w art. 6ka ust. 1 powyższej ustawy. Mieszkańcy nauczyli się poprawnej segregacji, co potwierdzają kontrole na nieruchomościach w ramach kontroli prowadzonych na podstawie art. 9u. ust. 1 ucpg.

(akta kontroli str. 156-158, 291-301, 580)

3.4. W okresie objętym kontrolą w Gminie obowiązywało zwolnienie z części opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi przysługujące właścicielom nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi, kompostującym bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostowniku przydomowym. W okresie od stycznia do września 2023 r. z przedmiotowego zwolnienia skorzystało 1 458 osób, a suma ulg za ten okres wyniosła 43,43 tys. zł (średnio za jeden miesiąc ulga wyniosła 4,83 tys. zł). Za grudzień 2022 r. ulga za przydomowy kompostownik wyniosła 4,90 tys. zł, a skorzystało z niej 1 193 osób. Inspektor ds. księgowości budżetowej oświadczyła, że informacje za wcześniejsze okresy nie są dostępne. W okresie objętym kontrolą Gmina nie wyposażała prywatnych nieruchomości w przydomowe kompostowniki ani nie finansowała i nie współfinansowała ich zakupu. Kierownik Referatu wyjaśniła, że: *w Urzędzie rozważano takie możliwości, ale doświadczenie wskazuje, że większość ludności Gminy Gorzów Śląski zamieszkuje w budynkach jednorodzinnych oraz w zabudowie wiejskiej, wobec czego, w większości nieruchomości są wyposażone w kompostowniki a mieszkańcy posiadają wiedzę, umiejętności i wieloletnie doświadczenie w zakresie kompostowania oraz zagospodarowania bioodpadów na własne potrzeby.*

(akta kontroli str. 156-158, 291-301, 577)

3.5. W Urzędzie dokonywano analiz propozycji stawek opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości za odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych. Przed uchwaleniem przez Radę Miejską uchwał w sprawie ustalenia wysokości opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, propozycje uchwał wraz z nowymi stawkami były rozpatrywane na wspólnych posiedzeniach Stałych Komisji Rady Miejskiej Gorzowa Śląskiego. Przewodniczący Komisji Gospodarki Przestrzennej i Ochrony Środowiska oraz Komisji Budżetu, Finansów i Działalności Gospodarczej przedstawiali Radzie Miejskiej pozytywne opinie Komisji. Z wyciągów z protokołów z ww. obrad wynikało, że w żadnym z przypadków nie zgłoszono uwag do przedstawionych projektów uchwał i ustalenia wysokości opłaty. Burmistrz wyjaśnił, że *w związku ze zmianami wysokości opłat ponoszonych przez mieszkańców Gminy za gospodarowanie odpadami komunalnymi, na każdym etapie zmiany ww. opłaty, była przeprowadzana kalkulacja proponowanej podwyżki opłaty do rzeczywistej i realnej możliwości podniesienia tej kwoty.*

(akta kontroli str. 986-999)

3.6. Wpływy z tytułu opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości za odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych nie pokrywały wydatków ponoszonych na zagospodarowanie odpadów komunalnych z terenu Gminy w latach 2018-2021. W 2022 roku i w pierwszej połowie 2023 roku wpływy były wystarczające na pokrycie wydatków. W poszczególnych latach objętych kontrolą wydatki te wynosiły w:

- 2018 r. – 916,7 tys. zł (127% wpływów),
- 2019 r. – 1 063,3 tys. zł (125%),
- 2020 r. – 1 457,1 tys. zł (118%),
- 2021 r. – 1 739,7 tys. zł (111%),
- 2022 r. – 1 743,7 tys. zł (96%),
- I połowie 2023 r. – 908 tys. zł (87%).

Burmistrz wyjaśnił, że *trudno jest zbilansować wydatki i dochody związane z systemem gospodarki odpadami komunalnymi, gdyż na ten system składa się wiele*

zmiennych (...) dlatego też Gmina nie może w stu procentach zrównoważyć środków. Cały system gospodarki odpadami nie należy rozpatrywać na podstawie danych za pierwszą połowę 2023 roku, tylko w cyklu rocznym. Nadwyżka wpływów z pierwszej połowy roku przeznaczana jest na wydatki ponoszone do końca roku, m.in. związanych odbiorem odpadów zgromadzonych przez PSZOK.

(akta kontroli str. 150-151, 215-218, 935)

Źródłem pokrycia deficytu w gospodarce odpadami komunalnymi były środki własne Gminy, przeznaczone na ten cel zgodnie z art. 6r ust. 2da, czyli w oparciu o uchwałę Rady Gminy.

(akta kontroli str. 150-151, 215-218)

3.7. Środki z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, w okresie objętym kontrolą, były wydatkowane zgodnie z obowiązującymi przepisami, to jest na pokrycie kosztów funkcjonowania systemu takiego gospodarowania. Urząd z dniem 17 stycznia 2019 r. utworzył wyodrębniony rachunek bankowy na potrzeby rozliczenia opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, przez co prawidłowo wywiązał się z obowiązku ustanowionego w art. 6r ust. 1ab ucpg, w myśl którego gromadzenie środków z ww. opłaty na takim rachunku było obowiązkowe od 6 września 2019 r. Środkami gromadzonymi na wyodrębnionym rachunku, zgodnie z art. 6r ust. 1aa i ust. 2 ucpg, pokrywano wyłącznie koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym, przede wszystkim, koszty odbioru odpadów komunalnych.

(akta kontroli str. 649-650, 683-695, 996-713)

3.8. Gmina Gorzów Śląski i Gmina Radłów zawarły porozumienie w sprawie wspólnego realizowania zadania polegającego na budowie i użytkowaniu PSZOK. W dniu 19 lutego 2018 r. gminy podpisały umowę z Marszałkiem Województwa Opolskiego o dofinansowanie projektu ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020 pod tytułem *Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Gminie Gorzów Śląski*. Koszt budowy PSZOK wyniósł 1 234 973 zł (z czego udział Gminy Gorzów Śląski 62% – 765 683 zł), przy dofinansowaniu ze środków UE w kwocie 1 000 000 zł (z czego dla Gminy Gorzów Śląski 620 000 zł). W ramach Projektu oprócz opisanego już PSZOK i utworzonego przy nim PRU, powstała również sala edukacyjna, która ma służyć do popularyzowania wiedzy z zakresu ochrony środowiska w tym zasad prawidłowego gospodarowania odpadami. W okresie objętym w kontrolą w Urzędzie nie podejmowano innych działań na rzecz pozyskania dodatkowych środków finansowych na pokrycie kosztów działań mających na celu zapobiegania powstawaniu odpadów i organizację selektywnego ich zbierania lub działania edukacyjne i informacyjne w tym zakresie. Gmina pozyskiwała środki na działania proekologiczne, ale nie dotyczyły one bezpośrednio gospodarowania odpadami.

(akta kontroli str. 737, 1121-1151)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność jednostki kontrolowanej w zakresie niniejszego obszaru kontroli.

Jednostka kontrolowana dostosowywała wysokości stawki opłaty dążąc do zbilansowania dochodów i wydatków systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Środki pochodzące z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi

prawidłowo gromadzono na wyodrębnionym rachunku bankowym i pokrywano z nich dozwolone przepisami koszty związane z prowadzeniem takiej działalności.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

- Wnioski
1. Uwzględnienie w regulaminie organizacyjnym i zakresach czynności pracowników obowiązki związane z prowadzeniem PSZOK i PRU.
 2. Sporządzenie analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi za 2020 r. i udostępnienie tego dokumentu, wraz z analizami za lata 2018-2019, na stronie BIP Urzędu.
 3. Uwzględnianie, w sporządzanych w Urzędzie analizach i sprawozdaniach dotyczących gospodarki odpadami, za kolejne lata, ilości odpadów faktycznie zebranych przez PSZOK, w tym wytworzonych na terenie Gminy (przekazanych przez jej mieszkańców).
 4. Wyegzekwowanie od wykonawcy odbierającego odpady z nieruchomości realizacji postanowień umowy dotyczących wyposażenia nieruchomości w pojemniki oznaczone w sposób zgodny z przepisami.
 5. Podjęcie działań zapobiegające sytuacjom, w których dochodzi do przepełnienia pojemników wykorzystywanych w PSZOK i przechowywania odpadów luzem.
 6. Umieszczenie przy bramie wjazdowej na teren PSZOK informacji o przetwarzaniu danych osobowych w związku z prowadzonym monitoringiem wizyjnym.
 7. Wyposażenie PSZOK w wagę do ustalania masy odpadów przekazywanych w ilościach mniejszych niż zakres pomiaru (dokładność) wagi samochodowej.
 8. Zapewnienie ewidencjonowania odpadów zebrane przez PSZOK stosownie do wymogów ustawy o odpadach, tj. w systemie BDO przy wykorzystaniu Kart Ewidencji Odpadów.
 9. Zapewnienie każdorazowej weryfikacji uprawnienia do przekazania odpadów do PSZOK, w tym weryfikacji uiszczenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz zachowanie limitu przyjmowanych odpadów.
 10. Zapewnienie użytkowania Punktu Rzeczy Używanych zgodnie z przeznaczeniem oraz prowadzenie ewidencji rzeczy w nim przyjmowanych i wydawanych stosownie do przyjętego regulaminu.
 11. Oznaczenie pojemników wykorzystywanych w PSZOK do przechowywania odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych, zgodnie z przepisami rozporządzenia o magazynowaniu odpadów.
 12. Zintensyfikowanie działań w zakresie zapewnienia osiągnięcia poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, 30 listopada 2023 r.

Kontroler
Miron Rokujżo
główny specjalista
kontroli państwowej

Miron Rokujżo

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu
Dyrektor

Iwona Zyman

.....
podpis